

**Physiologus Theobaldi
episcopi de naturis duo
decim animalium**

[um 1490]

1

Episcopi de natura
duo argumenta
munda munda

De natu
Non

rem nihil est or
Hicm Brelle
decent. q p cas
ad term accce
libro quor hz cause.
ma teralis sue subio
de pontis. et sic de ali
est hic duplex sicut al
ma tractat. Plur in d
est et medus agidi in l
maj Theobald^o docto
colens p pba oblcua
in vilitas libri est. vi
a fugere. i bonis mor
des. q st pui dentia. in
a sunt supbia au arie
Est vilitas bui^o libri
l bonis. et diabol^o p n
i. Itē nota q pns sci
m q^o soliditatem. i
libri sic supponit p hū
vitas aialiu. Sz inq
mudo inuēā dis. sic hu
us vno mō ē docere.
vitas a d diuinā pagin
aialiu naturas dele
tere. Tercio scito au
docere ad virtutes. et
docere ad inem. i prude
m^o hui^o libri est iste. i
modum aialiu. Hic
a. i. lon toni. i. logos.

De

zmitares

Res leo naturas.

duoc

epocho tiste nbi die

tractant

manini memorant

De naturis animalium

Moniam s'm plato

nem nihil est ortu sub sole cui? cā legitima nō pcesse
 Et s'm Arestorele in phemio metaphisice. Soli illi
 docent. q p cās r pncipia docent. Ideo de causis scie
 ist' libri: ante q ad textū accedam? est videndū. Notādū igitur q
 scie istius libri quor: s'z cause. scz materialis. formalis. efficiēs. r fina
 lis. Cā materialis siue subiectū est natura duodecim aīaliū. scz leo
 nis. aqle. serpentis. et sic de alijs. vt patebit in pcesu huius libri. Cā
 formalis est hic duplex sicut alibi. scz forma tractat?. r forma tractan
 di. Forma tractat? p'sistit in diuisione r distinctione hui? libri. Forma
 tractandi est modus agēdi in hoc libro. q est metric?. Cā efficiēs ēz
 fuisse magr Theobald? doctor: et e'ps. q istū libz simplicibz p'bis cō
 posuit. nolens p p'ba obscura exaltari. Causa finalis est vtilitas lī
 bri. Vñ vtilitas libri est. vt plecto hoc libro discam? virtutes ama
 re. vitia fugere. r bonis moribz inherere. Virtutes inqz cardinales r
 pncipales. q s'z prudentia. iusticia. r'pantia. r fortitudo. vitia inqz fu
 giam?. q sunt superbia. auaricia. gula. luxuria. et alia q p aīalia denot
 rant. Quid vtilitas hui? libri est. vt plecto isto libro sciam? q x'ps per
 naturā leontis. et diabol? p naturā vulpis designat. et ira de singulis
 suo mō Itē nota q p'ns scia duplici parti p'he supponit. et hoc s'm
 diuersam ei? cōsideratōem. Vñ in q'tum p'siderat seu tractat de na
 turis aīaliū. sic supponit p'he naturalē. qz p'hs tractat i p'ha natura
 li de naturis aīaliū. S'z in q'tū p'siderat seu tractat de vitijs fugiē
 dis. r p'utibz imitādis. sic supponit p'he morali Itē nota q intē
 tio autoris vno mō ē docere duodecim aīaliū naturas. vt eis cognis
 nis r pceptis ad diuinā paginā securi? accedam? Alio? itētio autoris
 ē duodeci aīaliū naturas describere. r figuras ex p'sideratōe illaz na
 turarū elicere Tercio itētio autoris ē xpianos in h' libro a vitijs retra
 here et puocare ad virtutes. et pncipalit ad ista s'q'tuor. scz iusticiāz
 r'pantiā. fortitudinem. r prudentiā. q dicunt p'utes cardinales. Itēz
 nota q titul? hui? libri est iste. Incipit phisiolog? Theobaldi epi de
 naturis duodecim aīaliū. Et ēz phisiolog? a phisis grece. qd est na
 tura latine. r olon torū. r logos sermo. q'si sermo tor? de natura

De Leone

Amittares

l. mysticos filius

Res leo naturas. r tres habet inde figuras

duodecimo

Quas ego christe tibi bis seno carmine scripsi

tractant

Alterā diuini memorant animalia libri

a ij

2

^{aialibz}
De quibus apposui. querurus mystica noui

^{i. allegorica}
Temptans diuersis si possuz scribere metris
^{duodenariu}

Et numerum solidum pplant animalia solum.

Iste liber cui⁹ subiectus visum e diuiditur prima sui diuisione in duodecim partes principales. fm q hic sunt duodecim capitula. Partes parerunt p ordine in processu libri. Et hec diuisio huius libri est generalis. Prima em ps diuidit in duas. Primo em phemizat. Secundo erequit. ibi (Nā leo stans fortis) Prima adhuc in duas. Nam pmo ostendit q velit describere duodecim aialiu naturas. Secundo respondet tacite qstioni. ostendendo ad qd iste nature aialiu valeat. ibi (Altera diuini). Primu adhuc in duas. Nam pmo facit qd dictu est. Secundo ostendit se velle tenere diuersum gen⁹ metroz. ibi (Temptas diuersis) Ocit pmo sic. Q xpe leo habz tres naturas. et etiaz tres pprietates. qz naturas ego theobald⁹ seru⁹ tu⁹ scripsi tibi. hoc est a d lau⁹ de tua biseno carmine. i. duodeno metro. Nota q autor iste sequit partim boetiu de solatōe phie. ponendo diuersa genera metrorum. Tunc ibi (Altera diuini) Hic rñder tacite qstioni. Posset em aliqz dicere. ad qd valet q autor iste tractat de naturis duodecim aialiu. Ad hoc rñder z dr. q diuinitatibz. i. theologici memorant alia aialia. scz duodecim aplos. Un sicut duodecim ilz apli. sic duodecim sunt aialia. de qbus in pñci libro pagit. Et sicut xps est tredecimus inter aplos. q est eo z rex et dñs. sic leo est rex feraz. z est tredecimu aial lz ter ista duodecim aialia. de qbz ego theobald⁹ apposui rursus illa q scui mystica z allegorica. Tūc ibi (Temptas diuersis) Autor ostendit q in hoc libello velit seruare diuersa genera metroz. dicens. Ego theobald⁹ tēpto hūc libz p scribere diuersis generibz metroz z duodecim aialia pplant siue pficiūt numez solidū. i. nūez duodenariuz. Et aliter potest legi ille text⁹ (Et numez solidū) sic q ista aialia cōplent numerū solidū. i. numez duodenariū. et solum. i. unitatez. sic q hic determinat de naturis tredecim animalium

^{robustus} ^{i. sup verticem}
Am leo stans fortis iuper alta cacumina montis

^{inferiora}
Qualicūqz via vallis descendit ad ima
^{odoratum}

Si venatorem per naris sentit odorem

^{oia delet} ^{calcauit}
Lauda cuncta linir. que pes vestigia figit
^{de ill vestigijs}

Quatenus inde suum non possit cernere lustruz

De nat

Laus hystos
non vigilat.
fuit som
dome nigrum
iapi vine
nasti riuilcit e
regeleu
dicens dormit
dono probenio aut
indit in duas parte
i. Seduibi (Sicil
tina ch. q. habitat in
longa ipe descendit
matamor cu cauda
reat suu lustru
i. seu dormiente v
ti pze dolore vido
fm. et sic pueru sui
capit cape dñg. se
retractuz. Terc
sed semper dormit
pno determinat e
luz est rex omniu ai
a
Sic tibi qui ce
vacuit. i. vicia e
tūuit tandem
is homines
quis humanum
sino cognitū
mentis notum
pignis
marie tibi ch
tres d
nuz genuit tridu
vidicate
mentis vindex
mōis
custodes. qu
rñ
noli vi pastor. nec

De naturis animalium

^{i. nō hz oculos} ^{circuit}
Natus non vigilat. dum sol se tercio girat
^{facies sonū} ^{de somno .i. natū}
Sed dans rugitum pater eius suscitāt ipsum
^{icipit viuere} ^{exteriores icipit cape}
Tunc quasi riniscit et sensus quinqz capescit
^{requisit} ^{i. suos oculos}

Et quotiens dormit nunqz sua lumina claudit
Finito probemio auctor exequitur intentū. incipies libz suū a leone
Et diuidit in duas partes. Nā pmo ponit historiā. Scdo ponit al
legoriā. Seda ibi (Sic tibi q celi) Et dr pmo sic q leo hz tres natu
ras Prima est. q habitat in mōte altiori. quē pr inuenire. 7 qstūcūqz
via sit longa ipe descendit 7 nitit descendere ad vallez. et si forte vena
torē sentiat. mox cū cauda sua vestigia suoz pedū delet. nep ea vena
tor pperat suū lustrū Secūda natura leonis est q generat pueruz
mortuū seu dormientē vsqz in terciū diē natiuitatis sue. et tūc pat pu
erū geniti pze dolore videns puerū semiuiuū. rugitū maximū emittit
circa ipm. et sic puerū suscitāt tanqz a somno. et ipse puer seu carul⁹ le
onis incipit cape qnqz sensus exteriores. scz visum. auditū. gustū. tac
tum. et olfactuz Tercia natura leonis est. q nunqz dormit clausis
oculis. sed semper dormit oculis apertis qn dormit Nota q auctor
merito pmo determinat de natura leonis. q fm bhm in libro de ani
malibz. leo est rex omnīū aī alium et ferarum.

^{alci habitas} ^{altitudine}
Sic tibi qui celsi resides sub culmine celi
^{placuit .i. vltia erate} ^{visitare}
Lum libuit tandem terrenam visere partem
^{.i. oēs homines} ^{pcō casum}
Ut genus humanum releuares crimine lapsū
^{oīno cognitū} ^{diaboloz}
Non penitus notum fuit vlli de inoniorum
^{iteriora} ^{pginis} ^{camera}
Viscera marie tibi christe fuisse cubile
^{pe} ^{tres dies}
Et qui te genuit tridui post surgere fecit
^{vidicator necem}
Lum mortis vindex mortez crucis ipse subires
^{pcōres}
Tu nos custodes. qui nullo tempore dormis
^{ecē} ^{rapiat} ^{diabol⁹}
Peruigil vt pastor. nedemat de grege raptor

a iiii

Theobaldus

Hic autor ponit psequenter allegorias de natura leonis. dicens sic
Sicut leo habitat in alto mote. sic xpus spūalis leo habitat in sum-
mo celo. Unde dicitur. Ego in altissimis habito. Et sicut leo cum
descendit de monte delet vestigia pedum. ne venator reperiat ea. Sic
xpus quādo de celo descendit in vter virginis marie gloriose. vt res-
dimeret genus humanū p incarnationem. occultrauit se chxstus ita
q nullus dyabolorum nouit chxstum esse filium dei. aut natū ex ma-
ria virgine. Secūda natura leonis sic pparatur chxsto. quia sicut
leo post terciū diem suscitatur puerum mortuū. sic postq̄ in dei crucifixe-
runt chxstū. iacuit mortuus in sepulcro vsq̄ in terciū diem. et ter-
cia die resurrexit eum pater in diuinis p talem vocem. Exurge glo-
ria mea. exurge psalteriū et cythara. Tercia natura leonis sic ppa-
ratur chxsto. Nam sicut leo quādo dormit nunq̄ claudit oculos suos
sic chxstus nunq̄ claudit oculos misericordie sue. sed semp̄ vigi-
lar et custodit nos vt puigil et bonus pastor. vt raptor. i. dyabol⁹ nō
rapiat aliquem de suo grege. Vñ psalmista. Ecce nō dormitabit neq̄
q̄ dormiet qui custodit israhel. Et in euangelio Ego sum pastor bo-
nus qui pascō oues meas corpore. et pro ouib⁹ meis pono aīam meā
Item sicut leo nunq̄ dormit clausis oculis. sic chxstus q̄uis corpore
in cruce dormiuit. tamen vigilabat sedens ad dextrā dei patris om-
nipotentis. et hoc mentaliter. Unde ipse dixit. Ego dormiui. et cor
meū vigilauit. Itē notandū q̄ leo leonis. dicit ab isto verbo leo. les. le-
re. qd̄ idē est q̄ delere. in simplici tñ non est in vsu. Nā sicut leo delet
alia animalia. sic chxst⁹ delet omēs aduersarios suos. scz peccatores.
Vñ in euangelio. Itē maledicti in ignē eternū. q̄ vobis parat⁹ est ab
origine mūdi. Itē psalmista. Sicut fuit cera a facie ignis. sic perierunt
peccatores a facie dñi. Itē alibi. Uicit leo de tribu iuda. Itē sicut leo
delet alia aīalia. sic chxst⁹ delet peccata ab adā nobis innata. vñ Jo-
hānes baptista. Ecce agnus dei qui tollit peccata mūdi

De aquila

^{portat} ^{i. totū qd̄ volat}
Sse ferunt aquilam super omne volatile primo
^{ee aquila} ^{i. efficit senex}
Que sic se renouat quando senecta grauatur
^{investigat} ^{fluere}
Fons (vbi sic) querit. qui nunq̄ surgere desit
^{vadit} ^{ee fōre. i. a altū}
It super hunc celo. sitq̄ propinqua deo
Tunc sibi sol ambas accendit feruidus alas
^{diminuit} ^{ee alas}
Et minuit grandes. alluiatq̄ graues

De m

i. abscurita
Tunc quoq̄ ca
i. aliq̄
Quam confert o
mo cadit
Porruin liq

Wes cadit nid

Et autem rostr

fe

Die volat ex alie

peccatis lan

Sed feriens p

chxst⁹ deponit co

Os terit oblic

In hac lerida

et secundo pentar

Et diuiditur

in allegorici sim

Vnde ergo prime

les. quando t

et bonem qui nu

te volare versu

rum suap. et p

eburatur. et o

itis cadit iterat

edit ab ea et cre

itibus scitidam

probrum nimis in

ter. tunc ipa vad

monte contra cam

equitroltri decid

ter. Notandū ē

vbi dicunt aq̄

et alii dicunt ea n

itibus volat aliq̄

Si homo

Qualis adest a

De naturis animalium

^{i. obscuritas oculorum}
Tunc quoque caligo consumitur igne propinquo
^{vici no}
^{caliginē}
Quam confert oculis vita vetusta suis
^{antiqua}
^{cito cadit}
Vox ruit in liquidis fontis se mergit in undis
^{fluujs}

Utrique cadit nido. sic nona fit subito

Est autem rostrum. quo capitur esca retrosum

^{per} Vir valet ex aliquo ^{capere} sumere cibo pauco

^{percutis} Sed feriens ^{lapide} petram vel ^{rodēs} mordens ^{cibū} ut capit escam
rostrū deponit ^{sumit} curuū ^{nutrimentū}

Ostendit obliquum. sic capit inde cibum.

In hac secunda distinctione auctor procedit metro primo ex a metro et secundo pentametro. in qua auctor ait de aquila ponendo naturas ei. Et diuiditur presens pars in duas partes. Nam primo ponit sensum historicū seu historiarum de naturis aquile. Secundo ponit sensum allegoricū siue allegoriam. secunda tibi (Est homo peccatis) Dicit ergo primo sic. Aquila est talis nature quod quando grauat senectute. seu quando. tunc ex instinctu nature noscit se posse renouari. et quod sit fontem qui nunquam cessat manare. que aquila reperto fonte. incipit recte volare versus nubes iuxta speram ignis. et tunc facit percussionem alarum suarum. et penne eius ex alarum concussione per radios solares comburuntur. et oculi eius amittunt priorem caliginem. et illis alis combustis cadit iterato ad fontem a quo volauit. et sic antiquae penne descendunt ab ea et crescunt sibi noue. Tunc ibi (Est autem rostrum) Auctor subdit secundam naturam aquile dicens. quod aquila habet quandoque rostrum nimis incuruatum et obliquum adeo quod non potest comedere. et tunc ipsa vadit ad petram et rostrum suum presentio curuatur percutit contra eandem et mordet petram velut cibum. et sic curuitas antiqui rostri deciditur et minuitur. et sic ipsa iuuenescit et potest comedere. Notandum circa primum versum ubi dicitur (Est ferunt tē) quod aliqui dicunt aquilam esse primam inter aves: quia primo creata est. Alij dicunt eam esse primam non hoc modo sed quia nobilior est et altius volat alijs avibus.

Sic homo peccatis. que sunt ab origine matris

Dualis adest aquila. que renouatur ita

Theobaldus

trāsuolat calores
Flubes transcendit solis incēdia sentit
 vanitatibz respuēdo
Mundum cum pompis despiciendo suto
 .i. mūd' a pctis. .i. baptisat' baptismate scō
Sit nouus in christo ter merus gurgite sacro
 .i. de celo .i. mitis
De sursum uinus fons fuit ille pius
 .i. pctm .i. p'fessionē
Os terit obliquum per verba precantia christum
Christus petra sit firmat apostolus ista
Flam nouus est panis super omnia mella suauis
Panis id est christus sit sine fine cibus

Hic autor psequenter ponit allegoriā siue allegoricū sensum. dicens q' p aqlā intelligit q'libz peccator. et sicut senect' est difformis et despecta. sic peccator despect' et difformis est in oculis dei. Et recte sicut senect' grauat aqlā. sic peccā grauat hoīs p'sciam. Un' dicit Augustinus? Inter oēs aīe tribulātōs nō ē maior tribulatio q' p'scia. Sic igitur peccator est filius aqlē inueterare. sed cum agit penitentiā renouatur vt aquila. Un' dicit psalmista. Benedicat aīa dñm. zc. et sequitur Et renouabis vt aqlā iuuent' tua. Sic hō penitēs p alas desiderij trāscendit nubes. i. illa q' sursum scz celestia sapit et cogitat despiciendo mūdū cū oibz suis pompis. Juxta p'siliūz apli dicentis. q' sursum sunt sapite. et non que supra terrā. tunc sentit solis incēdia. id est gratiam et misericordiam christi qui est verus sol iusticie. et ille exurit q' quid in eo mali desiderij fuerit et oculos caliginosos illuminat. Et sicut aquila inueterata ab alto cadens in fontem continue manantē se mergit. et ita se renouat: sic homo cadit de alto. i. de supbia. z mergit se in fonte lacrimaz p penitentiā. Un' dicit ysidorus. lacrimę penitentis p baptismo reputant apud deū. et sic hō merus in uiuo lacrimarū gurgite. que scz lacrimę uiuificāt alaz mortuā in peccatis meris. inqntū triplr. hoc est p tria. q' ad penitentiā rediunt. scz p cordis p'ritōem. oris p'fessionē. z opīs satisfactōem. fit renouatus in christo Item nota. q' sicut aqlā pcutiendo rostrū antiqū p'tra petraz illud deponit. Sic etiā peccator pcutiendo ad petram q' est xps p humiles orōnes z deprecātōes p'stendo peccata. deponit os obliquū. id ē peccatū. sic q' post hoc valet capere cibū. id est gratiam dei. Un' q' per petram significat xps ostēdit apls. Petra autē erat christus. Sic ergo

...per peccatū. i.
 ...laudem z dul
 ...sine morte. hoc ē
 ...dico non m
 ...vius q' de
 ...eternū Item
 ...aucto: nō fa
 ...pna est.
 ...p'les. z lepo
 ...rolat. ita sapiē
 ...in celo habi
 ...nubis. Et
 ...p'p'it. ita sapiē
 ...facie xps aut v
 ...obit. q' ipe p
 ...Secūda nū
 ...picere radios le
 ...et nō do tanq
 ...pueros. scz xpī
 ...radium stabili
 ...scu nō firmo
 ...hoc ex regno cele
 ...i. q' cum pulli si
 ...andi. z sic nūtrū
 ...alijs bonū ex
 ...faciendū Io
 ...acut rostrum
 ...volitans sul
 ...p q' b
 ...Am senex i
 ...abitēs a cibis
 ...ieiunans m
 ...veterata
 ...essetā tren
 ...cum neruis
 ...ficiū
 ...angusti
 ...serpens
 ...mouens se
 ...p'ramē
 ...p'ramē

vetus hō per peccatū. iam nouus effectus p̄ penitentiā comedit panē
 existentē suauem ⁊ dulcem sup̄ oīa mella. hoc est copus xp̄i. ⁊ xps est
 cibus sine morte. hoc ē dicere q̄ quicunq; hō digne vitur hoc panē. id
 est corpore dñico non morietur morte ppetua. Un̄ in euāgelio, Ego
 sum panis viuus q̄ de celo descendit. si q̄s manducauerit ex hoc panē
 viuet in eternū Item nota q̄ adhuc sunt aliquę proprietates ipsi aq̄
 le. de quib; autor nō facit mentio nē. quas p̄ h̄s ponit in libro de aīalib;
 bus. Quaz p̄ma est. q̄ aquila ceteris volatilib; altius volat. videns
 in aquis pisces. ⁊ lepores in siluis. Un̄ sicut aquila ceteris volatilib;
 altius volat. ita sapiētia ē altior oī p̄bia Et sic xps etiā qui p̄ aquilā
 significat in celo habitat. Un̄ ego in altissimis habito. ⁊ thron⁹ me⁹
 in columina nubis. Et sicut aquila pisces videt in aquis. ⁊ lepores in
 siluis. sic xps inspicit ⁊ cognoscit secreta cordiū. vñ Salomō. Nō vi
 det in facie. xps aut̄ intuet̄ cor. Nō etiā iohānes euāgelista in specie aq̄
 le describit. q̄ ipse p̄ ceteris secreta dei vidit. q̄ dilectior fuit p̄re alijs
 deo. Secūda natura aquile ē. q̄ ipsa pducit tm̄ tres pueros. q̄s fa
 cit inspicere radios solares. ⁊ quicunq; stabiliter nō inspicit iter illos. illū
 p̄icit ex nido tanq̄ nō valentē. Si etiā xps qui p̄ aquilā significat h̄s
 tres pueros. scz xp̄ianos iudeos ⁊ gentiles. ⁊ quicunq; istoz nō intuetur
 solis radiū stabiliter ⁊ diligēter. id ē quicunq; nō habuerit fidem in
 deum. seu nō firmiter crediderit duodeci fidei articulos. illum eijcet
 p̄ hoc ex regno celoz ip̄m eternalit̄ p̄demnādo Tercia natura ip
 sius ē. q̄ cum pulli sui creuerint ipsa volat sup̄ eos dando eis exemplū
 volandi. ⁊ sic nititur eos trahere ad volandū. Sic etiā quilibet hō q̄
 p̄est alijs bonū exemplū debet dare subditis. vt eos trahat ad cōsi
 mile faciendū Item aquila d̄r ab aquilos grece qd̄ est acuties lati
 ne. q̄ acut rostrum suū deponēdo curuitatē eius. vñ. Non auis est
 aquila volitans sublimius vlla

De serpente

p̄ q̄r haīal inuenit
 Am senex serpens nouus esse gaudet
 abstīnēs a cibis
 Atq; ieiunans macrum corpus phoret
 cutis veterata sp̄ a carne
 Pellis effeta tremit enacuata
 tūmodo
 Ossa cum nervis sola manent
 strictū petre
 Querit angustum lapidisq; foramen
 sp̄ serpens
 Uix mouens se veniensq; tandem
 p̄ illo foramē antiquā
 Inde pertransit. spoliatq; carnem pelle vetusta

Theobaldus

^{fontes sitiens vndaz}
Quoslibet riuos repetens aquar^{remoueat}
^{venenū}

Ut sitim pellat. cuomit ante virus

^{in vadis} ^{serpentē}

In aquis ergo minus hunc timebis ab s^q venen^o

^{aliquē sine hitu} ^{videt}

Si virum quemq^s sine veste spectat

^{remot^o} ^{fugit}

Longius. serpens vt ab igne recedit

^{cernēs sp^e virū} ^{portat habitū} ^{sp^e virū}

Sed videns illum. qui fert a micū. surgit in illum

^{sp^e serpentē} ^{suparet} ^{valde}

Quez(vir vt vincat) psequiturq^s multum

^{vitens} ^{i. de corpe scutū}

Colligens corpus. facit inde scutum

^{capitis} ^{custodiā interficiat}

Verticis vero tenet vsq^s curam. ne moriatur

In hac tertia distinctiōe ostendit naturas serpentis. Et diuidit in duas ptes. nā pmo ponit sensum hystoriciū. scdo ponit sensum allegoriciū seu allegoriā. scda ibi (Fonte d sacro) Dicit ergo pmo sic. q serpens habet qtuor naturas. pma est q qn serpens senescit p nūmo senio oculi eius caligāt. Et qn vult iuuenescere ieiunat qdraginta diebus. 7 sic intrantū macerat q pellis eius efficit rugosa. 7 laxatur p macerationē. Post hoc querit foramē artum. 7 ptransit illud. 7 sic dimittit pellem manere in foramine. sic q iuuenescit Secūda natura serpentis ē. q cum patit magnā sitim ad repellendū eam vadit ad aquā. anteq^s tamē intrat aquā euomit omne venenū qd habet in corpore Tercia natura serpentis est. q dum videt hominē nudum illū fugit omnino. sed dum videt hominē vestibus indutum illum aggredit. et quantum potest ipm nititur interficere Quarta natura serpentis est q quādo pcurritur vel timet interfici. tunc plus custodit caput suū q totū corpus. Vñ p maiori defensione cōponit de toto corpore suo scutum Et in medio ponit caput. exponēdo sic totum corpus vt tñ saluificet caput suū. quia qsdū caput suū manet ille dum potest viuere. qd in capite ipsius est tota vita sua

^{baptismo sancto} ^{innouat^o}

Onie qui sacro semel es innouatus

^{iterū} ^{delinqs}

Denuo si peccas. tunc silicernus extas

^{sequitor serpentis} ^{senescis}

Ergo sis semp imitator anguis. dum veterascis

De natu

modic^o n

zibus parvus. vt

pāi cedis es

te commendis p

de peccat^o deo

quas domino det

quas

quas binc collem l

quas etiā la

quas et tpm petri

quas hō acci

quas quisq^s cap

quas sanetū acc

quas ad excelsum v

quas intelligas

quas bibas sacrum b

quas pmo

quas primū. qu

quas rācores plu

quas nō sunt ire mag

quas gentrices im

quas nō sunt matres odi

quas lites

quas nō sunt rixenō t

quas ente ern

quas de conceptis fu

quas cōpares sup

quas coequales supero

quas

quas sunt istis alijsq^s

quas dōlus au

quas nō manet fraus 7 c

quas purus

quas quidē purus qua

quas figur

quas anguis typic

quas obcuras pelle

quas vt cecitas reprin

De naturis animalium

modic⁹ macerent membra
Sic cibis parcus. ut minuantur artus
p qñ cōedis egenos cibabis
Unde cum mandis pauperes iuuabis
doleas de peccat⁹ deo lege illū spalmū
Perireas domino. desle. quoqz dic miserere
designat antrū
Signat hinc collem lapidisqz foramen
significat etiā lapis p qz sp^e xpm
Signat et xpm petra. namqz p ipsum
efficit ois hō accipit sp^e eternā termio
Fit nouus quisqz. capit atqz vitam sine carentē
sp^e xpi sanctā accedēdo ecclesiā
Luius ad excelsum veniendo templū
ut intelligas .i. p dicationē
Ut bibas sacrum beatūqz verbum
remoueas pmo tenes in mente .i. irā odiū vel rancorē
Euomas primū. quod habes in corde venenum
rācores plus serpēte nocētes
Lordi sunt ire magis angue nociue
sicut genitricēs inuidiā generātes
Et velut matres odium creantes
menti lites .i. odia
Lordi sunt ripenō bone amice inuidieqz
in mente erroribz elatis
Lorde conceptis furijs superbis
cōpares supiores spernis
Et coequales superosqz contemnīs
repleta pectora
Plena sunt istis alijsqz multis corda venenis
in cor de dolus auaricia
Lorde manet fraus z cupiditas vbiqz
sp^e peccat⁹ purus
His quidē purus quasi veste nudus
dyabolos figura repellit
Demones anguis typicus fugabit
obscuras pellit opacitates ortus
Nōctis ut cecae reprimat tenebras orbita solis

^{sustinebis certamina}
Sed tamē magnas patiere pugas
^{qñ in hora mortis}
Atq; dum viues in agone viges
^{sequere}

Unde serpētem imitare prudens verticis auro:

^{desideras sine termino}
Vis nouam vitam sine fine dignam.

^{oī tpe .i. purā p̄scientiā}
Semp illesum caput est habendū
^{significo}

Hocq; caput dico. quod habes in principe xpo

Nec auro: ponit allegoriā seu sensum allegoricū de serpēte aut de natura serpentū dicens sic. q. per serpētem designat peccator. q. dum desiderat innouari debet ad mo dū serpētis ieiunare q̄draginta dieb; corpus suū sic castigādo. debet etiā qñ reficit corpus suū esse memor pauperū. deñ debet querere petram. i. xpm vel eius sacerdotē loco xpi positiū. cui p̄fiteatur oīa peccata sua. sic ergo transit per artū foramen lapidis. quādo penitentiā in cordis cōtritione agit. atq; erubescentiā in peccatoz suoz p̄fessione sustinet. 2. strictam vitā in opib; satisfractione tenet. Et iste serpēs relinquit pellem antiquā 2. prauā vitā fitq; nouus in xpo. 2. per hanc vitā requirit vitam eternā. Vñ dñs i euāgelio. Arta ē vitā que ducit ad vitā. 2. pauci pambulant eā. Item Paul⁹. Arta est vitā q̄ ducit nos sursum. plana p̄o 2. spaciōsa q̄ ducit nos ad infernū. Itē sicut serpens euomit virus seu venenū. qñ vult bibere aquā. sic hō qui vult ire ad audiendū missam vel s̄bum dei. p qd̄ sitis. i. virtutū igno:ntiā depellitur. debet pus euomere cordis venenū. qd̄ multū est impedimentū sicut est ira. q̄ generat odium veluti mater filiū. vñ Catho. Ira odium generat. et iō ira est mater odij. qz sicut mater educit filiū. sic 2. ira fouet 2. innouat odiū. Est em̄ odiū ira inueterata. Sed ira ē ebullitio sanguinis circa cor. fm̄ p̄bm. Sed fm̄ Ysidorū ira est impet⁹ animi recte discretiōis impedies iudiciū. Vel aliter fm̄ alios. Ira est vehemēs passio cū appetitu vindicte. sic etiā rixas supbiā. 2. aliā h̄mōi peccata vocat hīc auro: venena. sicut em̄ corpus veneno intorica. sic anima peccatis inuoluta eterna mortē damna. Nota q̄ in p̄posito nō debz intelligi dcñ auroz de omni ira. sed tñmodo de ira per viciū. Vñ nota q̄ duplex est ira. scz ira p̄ viciū 2. ira p̄ zelum Vñ ira p̄ viciū est. qñ quis irascit intendēs dare vindictā rōne vel iudicio rōnis nō prediscernēte. Sed ira p̄ zelum est qñ quis irascit vel iratā faciem p̄ndit iudicio rōnis p̄cedente. Et de tali ira dī. in psalterio. Irascimini 2. nolite peccare. Item si cur serpens fugit nudum hominē. 2. vestitū nititur ledere. ita p̄mus hō in p̄dissio. videlicet cū nudus erat omni malo. dyabol⁹ eū timuit

natur

q̄d m̄a suggesti
peccatū. Sic d
tēmodatū a vir
eterna. Nam p̄o
noctis. Sim
mon opo r̄te ip
per totam vitā.
vita hominis l
Item ler
illelū ad f
christianu
dñs dñs. Vñ
sunt mēbra ipsi
dñs dñs
denega
eterna. Sed eterna rece
pare serpentis. q̄s p
pens hz linguā du
legorice. Aliqui li
aliquap loquuntur
mala detractorie.
sunt. nec in aliqu
quādo aliquis dorm
t. Qui? rō est. qu
est calidus. ergo q̄t
p̄ tunc os aperit
audiant aliquem
apiunt reprehenden

emplū nobis p
pluēti
suo solitum p
gestis
factis res mo
quia iudens nor
brume fieri se
est
in terra non

De naturis animalium

Et postq̃ p malā suggestionem deceptus fuit accessit eū 2 momoꝝ
dit ipm p peccatū. Sic diabol⁹ antiqu⁹ serpens hominem nudū 2
a peccatis 2 emūdatū a vitijs fugit. 2 vestitū peccatis ledit inq̃ntū
p morte eterna. Nam p̃pterea recte dicitur autor sicut radij solares fugāt
vmbrositatem noctis. Simili modo hō mūdus a peccatis fugat a se
denon tamen oportet ipm adhuc habere pugnās et diuersas tri-
bulationes per totam vitā. tanq̃ hōmo certans in agone. Unde iob
Silicia est vitā hominis sup terrā. Et alibi Qui legitime certauit
coronabitur Item serpens totū corpus suū exponit lesioni vt
caput oprineat illelum ad finem ne moriat. Simili mō debz et vitijz
tenet vnusquisq̃ christianus totam vitā temporalem exponere p ca-
pitū. id est pro christo. Vñ christus est omnī xp̃ianoz caput. et chri-
stiani ecōtra sunt mēbra ipsius. Si ergo aliq̃s veller impugnare fidē
christianā homo christianus deberet exponere totū corp⁹ pro ea. 2 po-
tius mori q̃ christū denegare. Vultū em̃ sanctorū mortui sunt pro fide
de xp̃iana. sed eternā receperūt retributionē. Nota q̃ adhuc sunt
alie nature serpentis. q̃s phus in libro de aīalibz recitat. Quarū vna
est q̃ serpens hz linguā diuisam ad modū duoz digitorū. Qd sic ex-
ponit allegorice. Aliqui sunt hoīes duās linguas habentes. q̃ scilz in
p̃sentia aliquaz loquūtur bona. et in absentia eorūdem de ipsis lo-
quūtur mala detractorie. et isti bilingues veluti serpentes vitandi et
fugendi sunt. nec in aliquo credendi. Itē alia natura serpentis est
scz q̃ quādo aliquis dormit in campo aperto ore. tūc serpens illius
os intrat. Qui rō est. quia serpens frigide est nature. et anhelit ho-
minis est calidus. ergo q̃tum p̃nititur appropinquare anhelitui ho-
minis. et tunc os apertū inueniens ipm intrat. Sic homines aliqui
quādo audiunt aliquem predicantē aut docentem. in verbis ipsius
nūcapiunt reprehendendo verba sua

De formica

dat

Exemplū nobis prebet formica laboris

dū

stetit

gerit

Quando suo solitum portat in ore cibum

gestis

denotat

Inq̃ suis factis res monstrat spirituales

diligit ideo

Quas quia iudeus non amat. inde reus

Ut valeat brume fieri secūra future

est

formica

Dum calor in terra non requiescit ea

b i

de naturis

Synonymum. Si ergo tu f

namque cum neglexeris. ad
denique sicut virginibus fi

mentibus vris rogante
omni in hac vita

...neglectit benefacere
...salomo

... Item die Valerio
... in nouissimo die

adhibere ducere ad
inducitur vita. et p

quinquaginta; omelia su
per virginibus. Fl

... nobis in vacuum t...

ne compellimur de co-
mune fuga vestra fra-

est impedimentum

stringit. ait ergo. Q
dicat. videte ne tun

ambulare. id ergo

et dum licet. Illa ig-
nis nostri ammoniti

et qua ait. Vigilate
ne scitis quando
dominus venturus sit

nda pars-in qua aut
ur ista pars in duas

subiungit, secūda ibi
De dicitur et sic.

...messiem rendit colla

que aspera sunt
colligit que suavia

...nime lue profunt Sic
...licum et euangelicum

grana or deace. hoc
tuo per grana in dli

mens hoīs est in q̄ gran

...malu eligendo
...pernat. legi aut

figura antiqua erat figu
nfigurato cessat figura

...etiam figura
...etiam multo
...ad con-

...vobis plitterā intell...

De naturis animalium

comedat in hyeme. Si ergo tu homo nō debes cessare ab opere bono dum viuus. si em̄ neglexeris. adest tibi hyems. in qua non potest operari. et fiet tibi. sicut virginibz fatuis. que oleū secum sumere neglexerunt. a prudentibz vero rogantes oleū. que eis negauerūt. Similiter etiam sicut diuiti (qui in hac vita induebatur purpura et epulabatur splendidē. sed neglexit benefacere. nūc autē inferno sepult⁹). gutta aque negatur sibi. Item dicit salomon. Qui ocia in estate. mendicabit in hyeme. hoc est in nouissimo die iudicij. et non dabitur ei. Nota auctor intendit hic nos ducere ad opera virtuosa dum viuimus. Unde per estate intelligitur vita. et per hyemē intelligitur mors. Dicit em̄ gregorius in quadaṡ omelia super illo euangelio. Simile est regnum celorum decēz virginibus. Nos ergo fratres charissimi sollicite ista cogitemus. ne nobis in vacuum tempora fiant. et queramus bene viuere quando compellimur de corpore exire. Vementote quid veritas dicat. orate ne fuga vestra fiat in hyeme et sabbato per legis mandata. quoniam in sabbato ambulare non licet. hyems etiam ad ambulandum est impedimentum. quia gressus ambulantiūz asperitas frigoris constringit. ait ergo. Orate ne fiat fuga vestra in hyeme etc. ac si aperte dicat. videte ne tunc queratis peccata vestra fugere. quādo non licet ambulare. id ergo tempus quo fugere non licet. modo cogitari debet dum licet. Illa igit hora nostri exitus est metuenda. Ista redemptoris nostri ammonitio ante oculos nostros mentales semp pōnenda est. quia ait. Vigilate itaqz quia nescitis diem neqz horāz quā dominus vester venturus sit. Tunc ibi (Nec frumenta legite) Nec est secunda pars. in qua auctor ponit secundam naturam formice. Et dicitur ista pars in duas. Nā primo ponit historiam. secūdo allegoriam subiungit. secūda ibi (Quqz nouā legēz) et legantur partes simul. Et dicit auctor sic. Secūda natura formice talis est. dum formica ad messem tendit colligēdo grana in foramen suum. spernit grana orideacea. que aspera sunt nec nature sue conuenientia. Grana vero triticea colligit que suauia sunt. sic homo diligere debet sacra verba. que anime sue p̄sunt Sicut em̄ granum in terra seminatur. ita verbum sacrum et euangelicum in cordibus fidelū seminetur. et debz hō fugere grana orideacea. hoc est mala opera. que anime sue obsunt. Tū merito per grana intelligit sacra scriptura. per cauernā vero memoria. et mens hoīs est in q̄ granū. i. sacra scriptura obseruat. Itē sic hō reprobare dz malū eligendo bonū. vt antiquā legē quā iudei seruauerūt et seruāt spernat. legē autē nouā seruet. eā dē vita et ope sequēdo. Nota q̄ q̄ lex antiqua erat figura noue legis. et lex noua est figuratū. Veniente figurato. cessat figura figurari. Item si figura alicuius rei est bona et seruatur. tunc multo magis debet seruari figuratum. Tū paulus scda ad corinthios recito caplo dz sic. Littera occidit. spūs autē viuificat. vbi p̄ litterā intelligit antiq̄ lex siue antiquū testamētū et p̄ spūm noua lex intelligit siue nouū testamētum. Tūc ibi (Secūda

Theobaldus

ne de pluuijs) Hec est tertia pars in q̄ ponit scia natura formice. Et diuidit in duas ptes. Nam pmo ponit historiā. 7 secdo ponit allegoriā. Secda ps ibi (Hoc est qd binas) 7 legant pres sil. 7 ē snia talis. q̄ scia natura formice ē. p̄ q̄ spreuerit grana alpa 7 colligerit grana suauia i suū antrū. tūc vni qd qz grano 7 diuidit in duas pres ad finē ne grana collecta ex madefactōe pullulēt vel putrefiāt. Sic p̄ silī mō vna lex .s. noua diuidit in duas vias. Vna est diligere xpm. et illa pascit aiām Alia via noue legis. q̄ sonat terrena ē diligere pximū. Si q̄ noua lex hoc mō nō diuideret. tūc xpm diligere et nō pximū. vel ecōtra Nota q̄ ille text⁹ (Que frena sonat) adhuc alit̄ p̄t exponi. scz vna lex ptinet duas pres vel vias Tūc em̄ docz q̄ ad frena ptinet. tum q̄ ad celestia. vt possis dinoscere q̄ sit hui⁹ mūdi gloria. et q̄ celestis. et hac p̄sideratōe vni⁹ et etiam alteri⁹ sic ābules in hac vita. vt nō amittas eternā Itē nota q̄ adhuc est alia natura formice. quā auroz h non ponit. scz q̄ recta via solet incedere ad messē. Sic q̄libz xpian⁹ etiā d̄z incedere ad ptutes. ne inf dū declinet ad vnā p̄tē. scilz ad defectū. nec ad aliā scz ad abū dātā. sz dirē pcedat. Itē nota q̄ a foros grece qd est ferre latine. et mica ce d̄ formica. q̄li ferens micas annone. Vel d̄z a fora as. are. 7 mica ce qz micas farris vorat et terebrat ne germinet Inde hoc formicerū trī. id ē loc⁹ formicaz. 7 formic⁹ a. um. et formica rius a. um. i. ad formicas ptinens.

De vulpe

fraudib⁹ vocat fraudulēta
Lena dolis multis vocitatur subdola vulpes
i. vulpē rapit gallinas
Hanc fugat agricola. nam capit altitia
dū deficiūt practicā
Sin habet illa famem quia defunt inuenit artem
arte capere
Qua sibi cantantes p̄ndere possit aues
arata p̄sternit
In terram scissam se tendit liramqz supinam
vulpes anhelitū
Et quasi sit mortua flamina nulla trahit
Lornix ant alter coruus putat esse cadauer
Insidet vt p̄medat morsibus excoziat
vulpes cito capit
Illa leuis surgit subitoqz volatile sumit
dat p̄medēdo mortē
Dentibus. et tristem reddit edendo necem

De nat

habet quinta distinctio
Hoc est qd binas
nam pmo ponit i
p̄tē silī. 7 silī mō
vna lex .s. noua
diuidit in duas
vias. Vna est
diligere xpm. et
illa pascit aiām
Alia via noue
legis. q̄ sonat
terrena ē diligere
pximū. Si q̄ noua
lex hoc mō nō
diuideret. tūc
xpm diligere et
nō pximū. vel
ecōtra Nota q̄
ille text⁹ (Que
frena sonat) adhuc
alit̄ p̄t exponi.
scz vna lex
ptinet duas pres
vel vias Tūc em̄
docz q̄ ad frena
ptinet. tum q̄ ad
celestia. vt possis
dinoscere q̄ sit
hui⁹ mūdi gloria.
et q̄ celestis. et
hac p̄sideratōe
vni⁹ et etiam
alteri⁹ sic ābules
in hac vita. vt
nō amittas
eternā Itē nota
q̄ adhuc est alia
natura formice.
quā auroz h non
ponit. scz q̄ recta
via solet incedere
ad messē. Sic
q̄libz xpian⁹ etiā
d̄z incedere ad
ptutes. ne inf dū
declinet ad vnā
p̄tē. scilz ad
defectū. nec ad
aliā scz ad abū
dātā. sz dirē
pcedat. Itē nota
q̄ a foros grece
qd est ferre
latine. et mica
ce d̄ formica.
q̄li ferens micas
annone. Vel d̄z
a fora as. are.
7 mica ce qz
micas farris vorat
et terebrat ne
germinet Inde
hoc formicerū
trī. id ē loc⁹
formicaz. 7
formic⁹ a. um.
et formica
rius a. um. i.
ad formicas
ptinens.

babet
Hec tenet d.
de abolo eq̄lis
habulo similis
formale certe
coruus est vere.
vires fingit
vires et dissimulat
vires vorat corpus
vires edit carnem
crimen
hoc est peccatū qu
vires deuorat
quam tunc deglut

De naturis animalium

In hac quinta distinctione determinat de quinto animali quod dicitur vulpes. Et dicitur ista pars in duas. nam primo ponit naturas vulpis secundo ponit allegoriam eiusdem. secunda ibi (In tener duplici) Prima adhuc in duas. nam primo ponit intentum. secundo exequitur. ibi (Sine illa fame) Dicitur primo sic. quod vulpes est animal fraudulentum quam agricola odit. quod capit altilia. et si patitur esurire (eo quod sibi desunt altilia) per naturam inuenit artem et dolum. qua arte valeat apprehendere aues. scilicet vadit ad locum ubi aues solent congregari propter cadauera. et extendit se iacendo super dorsum veluti mortua. non trahendo anhelitum. Comitatur autem vel coruus vides ipsas sic iacere. estimat ipsas esse mortuas. et accedens ad eas nititur vulpem coedere. vulpes pro precipiens approximationem corui cito surgit et capit ipsum Nota quod adhuc sunt alie nature vulpes Prima est. quod vulpes gallis et gallinis est maxime inimica Solet enim (quando eis adest) audire eos cantantes rapere per collum Item alia est natura eius. quod raro currit in via. sed secus viam Item alia est natura eius. quod quando non preceps eum fugere seu euadere. tunc cadit ante eum. et incipit cum eo ludere ac si esset canis. et si canis ludere non velit sed eam capere seu mordere. tunc vulpes regit collum suum cum cauda sua. Cum igitur canis putat eam capere per guttur capit eam per caudam eius. nihil retinens nisi crines caude. et sic vulpes effugit et euadit. Alia natura vulpis est. quando cadit in precipitium aliquod. ex quo non estimat se posse euadere. mordendo amputat proprium pedem. et sic tribus pedibus tamen recedit et euadit. Ista autem ultima natura seu astutia vulpis ad bonam significationem interpretatur. et accipitur sic. videlicet ut in euangelio dicitur. Si manus tua vel pes tuus scandalizat te. pice a te. melius est enim vna manu vel vno pede intrare in regnum celorum. quam duobus pedibus vel manibus ire in gehennam. In alijs autem dolis istius animalis significatur nobis varia et diuersa deceptio hominum perfidorum. et etiam dyabolus.

habet duplicem scire mysticum sensum
Ad tenet duplicem (quam prodest nosse) figuram
 dyabolo ecclesie filiis quibus
Est zabulo similis. par aliquando viris
 spiritus eterni certe spiritus dyaboli
Mortuus est vere. qui mortem fecit habere
 spiritus homines fingit agat
Ros. et dissimulat quod mala non faciat
 spiritus homines vorat corpus perpetrat spiritus homines vanam
Cuius edit carnem. qui rem facit omnis inanem
 crimen per
Hoc est peccatum quodlibet atque malum
 spiritus hominem deuorat quando ad inferna portat
Quem tunc deglutit. cum secum quod tartara ducit
 b iiii

Theobaldus

dyabol⁹ laqueis vulpi
Demon ab insidijs vulpecule similis
cū dolo hoīes

Et cum fraude viri sunt vulpis nomine digni

Quales hoc omnes tempore sunt homines
loquētes sp^e p^oba fraudes mēte

Fantes ore bona. sed mala corde gerunt
ill rex sp^c filius vulpi inuestigare sp^c tribu regib^{us}
Herodesq^{ue} fuit. qui xpm querere iussit
fingens occidere

Credere se simulans. perdere dissimulans

Hec autor ponit allegoriam ipsi vulpis. et diuidit ista ps in duas p
tes. ^{7^{ma}} q autor pparat naturā vulpis dyabolo pmo mo. scdo at mo
pparat ipsam fraudulētis viris. ibi (Et cū fraude viri) Legatur m
pres sil. 2 est sentētia talis. q vulpes bz duplicē figurā. hoc ē duplicē
allegoriā. quā pficiū est cognouisse. Est tñ vulpes aliqñ filis dyabo
lo. 2 aliqñ viris fraudulētis. Tūc ibi (Donu est vere) pparat au
tor prio vulpē dyabolo dicēs. q dyabolus (q induxit nobis mortē dū
primi parētēs ex eius suggestione trāgressi sunt mandātū dñi. in hoc
q comederūt. de ligno verito) mortu⁹ est. s. dū dñs nō ih̄s xps in lig
no crucis moriebatur. 2 sic mortu⁹ est ille q fecit nos mortē h̄c. hoc est q
posuit nos in viā damnatiōis eterne p cām adē. 2 iste dyabol⁹ ad huc
dissimilat q nos nō temptat. vñ recte scilicet vulpes fingens se mortuū
preponit auibz carnē suā decipiēdo eas. sic dyabol⁹ pponens hoibus
longā vitam. delectatiōes mundi 2 peccatorū. 2 fortitudinē corporis.
quas hō putans se debere implere. fraudulēter dyabol⁹ rapit ipm ad
infernū Tūc ponit scdām pparatiōē vulpis ad hoies fraudulētēs.
ibi (Et cū fraude viri) dicēs q hoies fraudulēti sunt digni pparari
vulpi. qles hoies cōster nunc sunt. Dicūt em ore bona. sed in absentia
hois nō dicūt nisi mala 2 scādalosa. Subdit q herodes fuit vnus de
istis q sūtant se credere. 2 dissimulant se xpm velle occidere. cui⁹ tñ oppos
itū dñi in corde habuit. nam tribz magis veniētibz in iherusale dixit
ad eos. Ite diligēter inquirētes de p̄gno. 2 cū reuerſi fuerit. renūciāte
mibi. vi et ego veniēs adorē eum. Ite autor nō respēdit viciū detra
ctionis. Vñ detractio fm beatū Augustinū est quicqd mali retro dz
de p̄mo sine intentiōe emēdationis. vel euitandū viciū. hoc vt qbus
dam videt aliqñ ex ociositatē viciū nasci. aliqñ vero ex veneno inui
dię. qñqz etiā ex timore supbie. Vñ nota. q detractio valde euitāda ē
qz est filia supbie. sicut em ex eleuatōe vni⁹ p̄ris statere possit depressio
alteri⁹. 2 sicut ex impetu vni⁹ sit discoprio dom⁹. sic etiā supbus det
trahit alteri ne eque sit sibi. Vñ Iacobi itū. Humiliamini in aspectu dei
et exaltabit vos. Holite alterutri detrachere fr̄es. Ite detractio ē soror
inuidię. sicut em hō multū videns vel a longe videns detrabit qritati

De naturis animalium

vel minorē iudicādo. vel baculū in aqua fractū opindādo. sic inuīd?
q̄ videt bonū alteri? detrabit sibi. Un̄ xp̄us de iudeis ait. Pro eo v̄
me diligeret detrahēbāt mihi. Fr̄e detractio ē ancilla ire. sicut vn̄ cas
nis irat? mordet aliū. Un̄ numeri xij. q̄re nō timuistis detrahēre ser
uo meo moysi. dixit dñs ad aaron ⁊ mariā iratos p̄tra moysen. Itē de
tractio est domestica auaricie. sicut mercator detrahīt alteri? marcibz
cupiditate vendēdi. Fr̄e detractio ē aduocata accidie. sicut p̄ger ad
discendū detrahīt doctōri vel doctrine. ⁊ p̄ger ad eundū detrahīt vie
Fr̄e p̄ vocabulīs norandū. q̄ a doleo es ere dī: dolus lī. qd̄ est equos
cum. vñ? Est dolus equoci. dolus est p̄uideria vel fraus. Vel dol?
dī: a deludo is ere. In̄ dolosus a um. i. viciosus vel fraudulentus. Do
lus aut̄ pponit. ⁊ dī: subdolus. i. latent dolosus. et dī: q̄si subtrus hñs do
lum Itē vulpes pis ē quoddā aīal fraudulentū volubile pedibz. raro
rectis itineribz pcedēs. ⁊ dī: a p̄bo voluo is ere. ⁊ pes pedis. Un̄ vulpe
cula le diminutū. Fr̄e creos grece ē caro latine. In̄ coriū rij. i. materia
vñ sunt caleij ⁊ ocre. vñ? Corrigias dabo lōgas ex alieno In̄ decorio
as are. ⁊ exortio as are. i. coriū alicui auferre. vñ? Excoriare corē tof
tus mūdus nequit vñā. Fr̄e cadauer dī: p̄ ethimologiā syllabale q̄si
caro data vermitibz. Itē zabulus. i. dyabol? ⁊ interpretat̄ ōrius. q̄ bo
nis p̄riatur. In̄ zabulin? a um. i. dyabolic? Fr̄e ab isto aduerbio sit ve
nit simulo as are. i. false fingere. ⁊ p̄p̄ie fingere se scire qd̄ nescit. vel esse
qd̄ nō ē. In̄ p̄ p̄p̄iem dissilare. i. fingere se nescire qd̄ scit. vel nō ēē qd̄ ē

De ceruo

Haīal

ap̄ietas. i. duos mīsticos flus

c Erus habere duas naturas atqz figuras

a naturali pho dēiat de ceruo

Dicitur a phisio qui docet inde logo

p̄qz magnos cū naso extrahit serpētes

Hamqz suis grandes cum naribz attrahit angues

ex antris ex cauernis ruptis

De canis terre. de latebris ve peire

sp̄ serpētes fontī statī calefēte

Quos vorat. ac tetro mox fervefēte veneno

festinat claras currere

Estuat ad liquidas currere fontis aquas

sp̄ aq̄s valde sp̄ aquis venena supat

Quas cum forte bibīt. hīs plenus toxica vincit

seipm nouū deponit

Se inuenēqz facit. cornua quādo iacit

sp̄ dōies antiq̄ dyaboli dolo decepti

Nos quoqz cum p̄isci serpentis fraude reuiciti

petm originale recipim? cōburimur feruore luxurie. iudicē ⁊.

Virus contrahimus. vrimur ⁊ facibus

Theobaldus

sp^e fraudis dyaboli luxū parit inuidiā rancorē
Hec tibi luxuriā profert odiumq; vel iram
nimis magnā mētis cupiditatē

Aut etiā nimiam cordis auariciam
viuentē sp^e nos xpiani

Ad fontem viuū debemus currere xpm
sp^e xps a pctis lauat ppetrata pctā remittit

Qui cum nos mundat. sumpta venena fugat
sp^e nos xpiani pctis deletis mundi effecti sancti

Qui sumus his demptis iuuenes factiq; beati
sp^e pctā qñ sp^e hoies

Que quasi cornua sunt. cum miseros faciunt
pōdera illa aīalia i capite gerunt

Cornua sunt onera. que cerui vertice portant
i. nō scādalo sp^e cornua sp^e ceruis

Sed non dedecori deinde videntur eis
In hac sexta distinctiōe ponit autor naturas cerui. Et diuidit in
duas ptes. fm q; due sunt nature cerui. secūda ps ibi (Et fluuios tra-
nant) P^{ri}a ps ad huc in duas. nam pmo ponit hystoriā. et secūda al-
legoriā. secūda ibi (Nos q; cum p^{ri}sci) Et dicit pmo sic. q; pma natu-
ra cerui talis ē. q; ceruus qrit antrū alicui⁹ serpētis. serpens autē lateet
q; abscondit se in cauernis terre vel in foraminib; petre. et h; ppter hyem^{is}
frigus. q; frigidissime nature ē. et ppter ceruū. quē fugit tanq; validū
inimicū. ceruus g; antro inuēto vadit ad aquā. et tantū sumit de aqua
q; tum p^{er}. et tūc rediens emittit aquā bibitā in antrū serpētis. serpens
autē intendēs exire antrū. sed ceruus attrahens ipm p nares deuorat
eum. cui⁹ veneno pcepto emittit eum. pus tū sitire incipit vltra mo-
dū. et g; tunc desiderat aquas. ad q; veniēs iterū replet se. et post euo-
mit aquā sūl cum veneno Et tūc deponit cornua ei⁹ grādīa. et gra-
uia. Et isto mō renouat ceruus et iuuenescit Tūc ibi (Nos q; cū
p^{ri}sci) autor ponit allegoriā pme nature cerui. dicens autē sic. q; sicut
ceruus sitit veneno serpētis pcepto currēdo ad fontes. et se renouat.
fm q; de mō est. sic hō decept⁹ fraude serpētis antiq; i. dyaboli. tunc hō
ptra illud venenū hoc ē peccatū. scz luxuriā. vel iram q; generat odiū.
aut auariciā. vel aliud peccatū mortale. more cerui debz currere ad
xpm fontē viuū. q; sua grā indeficiente est viu⁹ fons. et agere verā penitē-
tiam. et euomere in p^{er}essione peccata ptracta. q; cornib; sūt similia. qñ
miseros peccatores mole. i. pōdere peccatoz pmit. Tūc autor pñt
ibi (Cornua sunt onera) subdit. q; sicut cornua sunt onera ceruo-
z. sic peccata sunt onera miseroz. sed est in hoc dissimilitudo. q; cerui non
portant cornua in dedecus aut scandalū. sic peccatoz sua peccata.

De na

Item per cornua
ceruus se defendit. i.
p^{er} cornua p^{er} cornua in
sa multum inferit.
q; vel bonis inf
rius e

Et fluuios tra-

Longius et per

portant suspen

ceruus sp^e cer

Alter in alteru

seruant

Hunc retinen

ceruus an

Sed qui prec

ni mō vices re

Sic se vertent

nullo tpe

Ranq; deficiu

per talem vñ

Per tales n

cum dilectiōe

Cum pietate v

pceptum

Sic lex est xpi

pbona opera ag

Talia qui faciunt

Dec est secūda pa

itur in duas ptes. na

ybi (Petrates mo

cerui querit pal

uare. et in natatione

predunt. scz vnus q

q; ceruo p^{er} ponit o

na felis est. tunc re

etiam omnes cerui

q; p^{er} dōdōs nec aliqui

q; ponit allegoriā et

q; cornua debiliē com

De naturis animalium

Item per cornua cerui intelligere possumus bonum opus. quia sicut ceruus se defendit. ita homo se debet defendere a dyabolo per bona opera. Preterea per cornua intelligi potest cuiuslibet hominis superbia. quia sicut cornua nullum inferunt ei honorem. sed onus multum nocuum. sic superbia nihil boni vel honoris inferunt homini. sed mortem eternam.

^{riuos transnātant sicut} ^{pertransiunt}
Et fluuios transnātant pariter. terrarumque peragunt
^{remoti} ^{tendunt} ^{nutrimentum} ^{inuestigant}
Longius et pergunt pascua quando querunt
^{gerunt} ^{elevatum} ^{transnātantes} ^{in ordine} ^{os}
Portant suspensum gradientes ordine mentium
^{spiritus} ^{ceruus} ^{spiritus} ^{cerui} ^{posterioribus} ^{innixus}
Alter in alterius clunibus impositus

^{seruant} ^{ordinem} ^{in congregatione}
Hunc retinent usum si sint in agmine centum
^{ceruus} ^{anteceat} ^{fatigatur} ^{retrosum} ^{redit}

Sed qui precedit fessus ad ima redit
tali modo vices tenentes omnes se invicem portantes
Sic se vertentes cuncti mutuoque ferentes
^{nullo tempore} ^{pertransiunt}

Nuncque deficiunt. sicque viam peragunt
^{per talem usum} ^{alteri} ^{portare} ^{onera}
Per tales mores alienos ferre labores
^{cum dilectione} ^{ammonet} ^{adiuvare} ^{instruunt}

Lum pietate monent. sicque iuvare docent
^{preceptum} ^{domini nostri}

Sic lex est christi nostri complenda magistri
^{spiritus} ^{bona opera} ^{agunt} ^{premiu} ^{inuenient}

Talia qui faciunt. pascua reperient

Nec est secunda pars. in qua ponit secundam naturam cerui. Et dicitur in duobus pres. nam primo facit hoc. et secundo ponit allegoriam. secundam per se ibi (Per tales mores) Et dicit primo sic. secunda natura cerui est. quod dum cerui querunt pascua. tunc perungit eos aliqui per aliquem fluuium natate. et in natatione tale observant modum et ordinem. quod omnes ordinem precedent. sed unus post alium. etiam si centum fuerint in ordine. unusquisque ceruorum ponit os super culum cerui precedentis. et dum ceruus anterior fessus est. tunc retrocedit. et ponit os suum super culum cerui ultimi et isto modo omnes cerui se vertunt. et mutuo se portant. et iter eorum perficiunt sic. procedendo. nec aliqui eorum deficiunt. Tunc ibi (Per tales mores) auctor ponit allegoriam dicere secunde nature dicens sic. recte sicut ceruus subleuat debiliorem cornu suo. sic homines fortiores subleuare debent debiles.

Thebaldus

hiores. 2 diuites debent pauperibus in eorum necessitatibus subuenire. 2 sic ad implenda est lex christi. cuius legem 2 precepta qui adimplerit ad celestem patriam perveniat. ubi vite sunt pascua. Unde dicit apostolus. Alter alteri onera portate. 2 sic ad implebimus legem christi. Unde onus alteri portare nihil aliud est quam misericordiam habere circa proximum suum. scilicet infirmos visitando. nudos vestiendo. esurientes satiendo. molestos consolando. oppressis prestando. caritate amando. 2 sic de alijs. Item alibi. Quicquid vultis ut vobis faciant homines. hec eis facite. Item ceruus dicitur a ceros grece. quod est cornu latine.

Dearanea

Ermis aranea licet exiguus
multas telas texit continuus
Plurima fila necit assiduus
sp^s p^rmis istis artibus
Qui vivere solet his studiis
nectere artificiose
Texere que solet artificitus
ipsa laquei
Sunt ea rheria musca tibi
volans rapiaris in illa tela
Ut volitans capiaris ibi
suavis cibis sp^s arance
Dulcis 2 utilis esca sibi
sp^s arance fragile
Huic placet illud opus tenue
sp^s arance pdest debile
Sed sibi nil valet nam fragile
quibet vent^{us} movet
Quelibet aura trahit in patulum
frangitur perit
Rumpitur 2 cadit in nihilum
imitatur araneas
Hos sequitur homo vermiculos
defraudando
Decipiendo suos inimicos
sp^s inimicos pauperes
Quos comedit faciens miseros
valde
Et placet sibi inde nimium
dammum inferre
Quando nocere potest alium

De nativitate

malum
vicium
necesse
motum quasi
in p^rci vita
modo dictu
septima distin
duas pres. na
posuisti. Nos lectu
reperit. leu p^rficere
tas. in fine tele ab
nihil. tunc ipsa fell
dere vacui in tela.
fragilis. 2 factu
et alie goia. et de
capit 2 evulcerat. si
nsp^siones. q^{ui} boit
clat. 2 ea q^{ui} habet r
dite in l^r q^{ui} tales r
fragilis q^{ui} tela ar
m^{us} et iⁿ a secundo ali
aranea evulcerat m
evulcerat. 2 q^{ui} ip
a. drabol^{us} nobis t
ta 2 laqueos suos
p^rsentium peccati
p^rfessione 2 penit
a volutate p^rponit
bonu. It^{em} adhuc
met soli. 2 iⁿ plus
vno in illa pte vbi l
m^{us} drabol^{us} em^{us} tim
p^rparat iustus. 2 i
non nec drabol^{us} na
p^rnot a q^{ui} aranea h
tato servat solis ci
p^ream diuideret.

i. super om
magni
vultum grande

De naturis animalium

sp^o hō malum vñquodq^z
Ille tamen viciū quodq^z facit
qñ decedit perit
Cum moritur quasi tela cadit
sp^o telā in pñti vita texit
Quam modo dictus aranea facit

In hac septima distinctiōe autor determinat de natura aranee Et diuidit in duas pres. nam pmo ponit hystoriā. 2 scdo ponit allegoriā scda ps ibi (Nos sequitur) Et dr pmo sic. q aranea est talis nature: q solet texere seu pficere telā artificialr 2 multū studiōse ad capiēdū muscas. 2 in fine tele abscondit se donec musca vel ali^o vermicul^o vñ liter in telā. tunc ipsa festinās capiēdo euiscerat eā. 2 corpus relinquit pendere vacuū in tela. Tūc subdit autor in lrā. q tela aranee ē mltum fragilis. 2 facilis flatu venti corrūpitur. (Nos sequitur) Nec ponit allegoriā. et dr. q sicut aranea muscis insidias ponit. 2 decipit do capit 2 euiscerat. sic etiā sunt aliqui hoies in mūdo veluti latrones seu vispitiones. q hoibus etiā insidias ponunt. qrenus deceptiue eos occidāt. 2 ea q habēt rapiēdo corpus mortuū relinquit Tūc autor subdit in lrā q tales multū gaudēt de h^o q nocere pñt. sed tñ vita eoz ē fragilis qñ tela aranee 2 morietes in nihilū cadunt. s. in infernū Potest etiā secūdo aliter exponi. p araneā eñ intelligit auarus. nā sicut aranea euiscerat muscas. sic auarus in acquirēdo pecuniā paupes euiscerat. 2 qñq^z ipsos in mortē tradit Itē terciō exponit sic. aranea. i. dyabol^o nobis tanq^z muscis insidiat. sp^o ponēdo in via hamos rhetia 2 laqueos suos. vt possit nos capere p peccatū. et dñ aliquē caput p pñsum peccati mortalis. tūc eum euiscerat. 2 pnat ipm oī grā. nisi p pñsionē 2 penitentiā recuperet eam. 2 tela dyabol^o ē fragilis. quia pñia volūrate p penitentiā pñt hō euadere eā. s. vt declinet a malo 2 faciat bonū Itē adhuc ē alia natura aranee. q in lrā nō pñt. s. q aranea timet solē. 2 iō plus in nocte solet texere qñ in die. 2 si in die texerit. h^o facit nō in illa pre vbi sol pñt eam circūluminare. s. in vmbra Qd sic exponit dyabol^o eñ timet solē. i. sanctā eccām. vel hōiem iustū 2 scñ. qñ solī pparatur iustus. 2 nō est ausus hōi quicq^z facere nisi pñt. et. et iō in nocte dyabol^o nitit texere. i. qñ hō iustus min^o est in custodia. Itē nota q aranea h^o pondus veneni in dorso. 2 ppterca timet solē qñ cito feruor solis eā tāgeret illud venenū liquefactū in ea in multas pres eam diuideret. Silr facit hō hñs maliciā in corde

De ceto

i. sup oēs bestias terre in mari ille piscis
Et super omne pecus (qui viuit in equore) cetus
magnū qñ supnat
Monstrum grande satis. dum superat aquis

Thebaldus

.i. videns sp^e nata cetū rupē estimat
 Prospiciens illum montem putat esse marinum
 vel in mari
 Aut q^{uod} in oceano insula sit medio
 sp^e cetus esuriē patit multoties grandē
 Hic si quādo famem (quā fert sepissime grandem)
 refocillare desiderat astutus fauces
 Alleviare cupit. callidus os aperit
 sicut rosāz emittit
 Unde velut florum sic flatus reddit odorum
 paruos pisces alliciat
 Ad sepisciculos vt trahat exiguos
 sp^e pisce sp^e coedit q^{uod} capere sp^e piscem
 Exiguū tm. quoniā deprehendere magnū
 nō potest ex faucibz eiecit
 Perfectumqz nequit. sed nec ab ore premit
 exiguos pisces sp^e in ore deuorat
 Paruos pisciculos claudit. deglutit z omnes
 nō taliter olim absorbuīt sp^e cet^{us} illū pphetā
 Non sic vt quondā sorbuit ille ionam
 fuerit recedit appropinqt
 Si sit tempestas. cum vadit. z venit estas
 mare pfundū euerit
 Et pelagus fundum turbidat omne suum
 statim supmas erigit ille piscis in aquas
 Continuo summas se tollit cetus in vndas
 anteriore pte mōtis videre non parū
 Est promontoriū cernere non modicum
 sp^e pisci alligare p̄motā p̄piculo maris .i. nauem
 Hinc religare citam p̄re tempestate carinam
 naucleri cito veniūt extra nauē exiliant
 Naute festinant. vtqz foris saliant
 struunt ardentē puppis gerit
 Accendunt vigilem (quem nauis portitat) ignem
 sp^e apud ignē vel cibaria
 Ut cale se faciant. z comedenda coquant
 cetus ignem seipm decedēdo submergit
 Ille focum sentit. tunc se fugiendo remergit
 nauis destruit
 Unde prius venit. sicqz carina perit

De nati

Eius determinat
 videtur in duas par
 tido ponit allegor
 na ad huc dicitur i
 quida pars ibi (Si
 Nam autē primo
 eminat de natura ei
 primo ergo dicit si
 tu piscis super omni
 a. q. quādo apparet i
 mibus q. sit magni
 erius dicitur ibi (T
 ram ceti. et dicit sic
 um et velle libente
 te ardebitum suum
 tum dulcem piscul
 to famem repellit.
 in os. et non magni
 subdit. q. cetus nor
 Ionam p̄phetam
 pisciculos in vnt
 secundam naturam
 mari. sic q. procelle
 et valde calida. tu
 suspiciem. naute
 quare se illic applic
 ant in tempestate.
 ut et cibaria coqu
 ipsi se immergit e
 bu. ad fundum m.

Tribus est:
 .i. ostendunt
 Vmōstrat mag
 oim
 Dentes cuncto

Eurqz sinit. qu
 .i. paruos in fide
 Emodico s fide
 .i. stabiles in fide
 Nam fide firmo

De naturis animalium

Autor determinat de natura ceti in hac octava distinctione Et diuiditur in duas partes Nam primo ponit historiam de natura eius Secundo ponit allegoriam. secunda ibi (Tribus est zabulus) Prima adhuc diuiditur in duas partes. fm q duas ponit ceti naturas. Secunda pars ibi (Si sit tempestas) Prima adhuc diuiditur in duas. Nam autor primo determinat de ceti magnitudine. et secundo de terminat de natura eius. Secunda pars ibi (Nec si quando fame)

Primo ergo dicit sic. q cetus est magnum animal siue monstrum seu piscis super omnia animalia maris. et est monstrum a deo grans de. q quando apparet in superiori parte aut superficie aque videtur in tuentibus q sic magnus mons marinus vel insula in mari. Tunc vlt terius dicitur ibi (Nec si quando famem) Ponit autor primam naturam ceti. et dicit sic. quando contingit q cetus habet famem magis nam et veller libenter comedere. tunc dilatat et aperit os suu et emittit anhelitum suum. qui dulcis est veluti florum odor. quem anhelitum dulcem pisculi sentientes intrant os suum. et sic illos deglutientes do famem repellit. et tantummodo paruos pisculos permittit transire in os. et non magnos. quia illos non valeret sic digerere. Tunc autor subdit. q cetus non sorbet pisculos illo modo quo quondam sorbuit Ionam prophetam. quia illum ad litus iterum euomuit. hoc autem pisculos in ventre tenet. Tunc ibi (Si sit tempestas) Autor ponit secundam naturam ceti dicens sic. Quando tempestas magna est in mari. sic q procelle maris fundum commouent et conturbant. et aura est valde calida. tunc cetus tollit se in fundo ad aque summitate seu superficiem. naute vero videntes cetum putant hoc esse promontorium quare se illic applicant. et naues suas cupiunt ibidem alligare ne pereant in tempestate. et tunc cum volunt construere ignem vt se calefaciant et cibaria coquant decipiuntur. quia cetus dum sentit caliditatem ignis se immergit et periclitantur tunc naues. et ipse redijt ad locum suu. i. ad fundum maris vnde prius venit

dyabol?

Tribus est zabulus quasi cetus corpore magnus

i. ostendunt

Ut monstrat magni quos fecit ille magi

oim

variatur

i. boim

Dentes cunctorum. qui mutat vbiq viroorum

Esuritq sitit. quousq potest perimit

i. paruos in fide

i. cu blandimero

Et modicos fidei trahit in dulcedine verbi

i. stabiles in fide

te dyabol?

Nam fide firmos non trahit ille viros

Theobaldus

Sp^e dyabolo

.i. dēūg

In quo confidit quisquis. et spem sibi ponit

.i. ad infernū

.i. capis

illudit

Ad stigma (qui rapitur) q̄ male decipitur

Nec est secunda pars. in qua auctor ponit allegoriā de natura ceti. Et dicit sic. sicut cetus est magnus corpe. sic zabal⁹. i. diabolus est magnus virtus. vt nigromantici affirmant. q̄ virtute diabolica p arte magicā magna et mirabilia facere videntur. et ergo diaboli videtur esse montes in pelago. quia suas deceptiones per vnuerſum mūdum diffundunt. Et sicut cetus in mari dulcem statum emittendo per os pisces paruos attrahit. sic diabolus per sue suggestionis dulcedinem (que est in promittendo longam vitam. et in p̄uipiscencia carnali) attrahit sibi paruos pisces. hoc est homines puos et modicos in fide et in operatione. non firmos in fide et bono ope. vel si capit tales. non tenet eos diu. sed statim euomit. sicut nec cetus tenuit quondam ionam pphetam. Et sicut nauigantes interdum periclitantur imitando cetū. sic homines butus mudi in operibus eorum imitantes diabolū periclitantur qm̄ ipse immerget se. i. qm̄ ex iussu diuino religabitur in inferno. sed post diem iudicii. et tunc male decepti sunt. qui rapiuntur ad stigma. id est ad gehennam ignis.

De syrene

.i. belue marine

.i. cantātia

Syrenes sunt monstra maris. resonantia miris

Vocibus. et modulis cantus facientia multis

sp^e syrenes

.i. tute

.i. multoties

Ad quas non caute veniunt sepissime naute

Que faciunt sonitum nimia dulcedine vocum

.i. aliqū

.i. periculū nauū

.i. aliqū

Et modo naufragium. modo dant mortale periculum

p̄ q̄ .i. p̄scrutatis

Nam (qui videntur) has tales esse tulerunt

Ex vmbilico sunt vt pulcerrima virgo

.i. a pte posteriori

Quodq̄ facit monstrum. pisces sunt inderetrosum

tale aial

.i. hīs duplicē formā

Est bonocentaurus eadem natura biformis

De natu

In quibus est asu

In hac nota distine

et bonocenta

videtur in duas part

et secunda allegorias.

in duas. Nam p̄

et bonocenta. sed

hanc sunt monstra in

et in canis na

et vel mortis per

et tali fugerunt.

et quia ex vmbilico

et speciem pulcre vt

et corpore habet

monstra. Lunc. doli

et est monstrum

et sicut syren. q̄

et sicut et sicut

et mul

et amplius

et dicente

et ab extra loq̄

et quiforis vt fa

et Upote sunt m

et Clunibus ind.

et Dic auctor ponit

et predicta monstra

et licet multi sunt b

et sic operant sicut l

et docentes et p̄ce

et et criminosa stali

et eorum. quasi fecit

et videntes. sed intrin

et vbi alta allegoria e

et vbi diabolus. et per na

et vbi per cantus dūc

et sic etiam diabolus

et tunc dominem in et

De naturis animalium

In quibus est asinus humano corpore mixtus

In hac nona distinctione autor ponit duorum animalium naturas scz syrenis et honocentauri. allegorias eorundem subiungendo. Et diuiditur in duas partes. in quarum prima ponit naturas eorundem et in secunda allegorias. scda pars ibi (qz plures homines) Prima ad huc in duas. Nam pmo ponit naturam syrenis. et secundo ponit naturam honocentauri. secunda pars ibi (Est honocentaurus) Dicit qz syrenes sunt monstra in mari formantia cantus dulces. ad quas ppter dulcedinem cantus naute appropinquant. et ex hoc vel naufragiuz in cidunt vel mortis periculum. sicut illi narrant qui aliquotiens a periculo tali fugierunt. Autor dicit etiam que sit forma et dispositio earum. quia ex vmbilico sursum. scz in superiori parte corporis sui habent speciem pulcre virginis. sed ab vmbilico inferius. scz in inferiori parte corporis habent speciem volucris vel piscis. quare vocantur monstra. Tunc ibi (Est honocentaurus rē) Ubi dicit qz honocentaurus est monstrum marinum habens biformentem corporis dispositionem sicut syren. quia superius dispositus est sicut homo. et inferius dispositus est sicut asinus

.i. multi

.i. morbo

Nam plures homines sic sunt in more biformes

Unum dicentes aliud tibi mox facientes

.i. ab extra loquūt .i. ab itra

Qui foris vt fantur. non intus sic operantur

Utpote sunt multi. qui de virtute locuti

Lunibus indulgent. his o qz publica fulgent

Nec autor ponit allegoriam vtroqz monstrorum dicens sic. Sicut predicta monstra sunt biformia in corpore. et per ea decipiuntur naute. sic multi sunt homines bilíngues qui vnu dicūt et aliud faciūt. neqz sic operant sicut loquūtur. Sic etiā sunt alij predicatorēs et alij boies docentes et precipientes facere bona et virtuosa. ipsi vero faciūt mala et criminosa: tales dicūtur ypocrite. ab ypos qd est supra et cris sis aurum. quasi forinseci apparentes vt auruz et veluti homines ratione vtentes. sed intrinseci sunt similes ratione carētes. Item potest haberi alia allegoria extra litteram. videlicet. qz per syrenes intelligatur diabolus. et per nautas intelligatur homo. et recte. quia tūc sicut syrenes per cantus dulcedinem nautas sibi attrahūt et periclitari faciunt. sic etiā diabolus dulcia promittit et inducit. quibus periclitari facit hominem in eternam damnationem

c ii

Theobaldus

De elephante

^{i. magnos} ^{i. illā patriā}
Orpore tam grandes apud indos sunt elephātes

Ut bene firmares montibus esse pares

^{i. parit. i. vadit}

^{nutrimenta}

Hi simul incenunt vt oues. dum pascua querunt

Auersi coiunt cum sibi conueniunt

Atq; semel pariunt. q̄uis tot tempora viuunt

Hoc est trecentum. nec faciunt genitum

^{i. et}

^{i. p̄ duos annos}

^{i. portās}

Alit vnum generans. et per duo tempora gestans

^{q̄n}

^{stat}

Eum parit. in magna (ne cadat) extat aqua

Non habet vnde surgat. quia nunq̄ crura recuruat

Si qua forte ruit. hoc genitrix metuit

Dum vult pausare vel somno se recreare

^{initit}

^{non paruo}

Incumbit trunco arboris haut modico

^{psiderat}

^{diuidit}

^{occultat}

Quam notat. atq; secat venator et obice celat

^{occulte}

^{q̄n}

^{petat}

Clamq; sedens spectat. dum requiem repetat

Ille velut quondam securus ad arboris vmbra

^{q̄n}

^{i. dormit}

^{cadere cadit}

Dum venit) incumbit. cumq; ruente ruit

Sin homo non aderit gemit. et cum deniq; barrit

Tunc vnus currit: qui releuare cupit

^{i. nō p̄r}

^{laborat}

^{psolens}

^{i. sonitū facit}

Sed nequit. et satagit. complorans tūc quoq; barrit

De ne

^{sp̄ dephantes}

^{Dulci vel magni}

^{i. nō p̄r}

^{com nequeunt.}

^{q̄n}

^{quas it subd}

^{Quis et est miri}

^{Et sic predictas}

^{i. crinib. sp̄}

^{haz pilis huius}

^{i. resed}

^{Serpentes ced}

^{In hac decima}

^{adit in duas parti}

^{mit et allegoria}

^{tac in duas fm q̄}

^{dephantes st̄ mag}

^{nores p̄ nimia m}

^{q̄st igit p̄ma natu}

^{relut oues. et sunt l}

^{sz in trecentis ann}

^{fat ipm p̄ duos an}

^{qu auent r̄uē genit}

^{corā pareret. puen}

^{ult quid cetera que}

^{tinans stando q̄scit}

^{Iti arborē notat ven}

^{timent cā non incisa}

^{tu dephas ad q̄scit}

^{relutante. simul cū a}

^{st̄ c̄plens ipm. tunc}

^{phas au diens accun}

^{bat et sic multi et ma}

^{im releuare. sed simu}

^{tinens subleuat cū. et}

^{phoe mirum est tame}

^{quam paruos dephas}

^{phoeis sit furus in}

^{haz q̄pentes et alia}

De naturis animalium

Multi vel magni tunc veniunt alij
Lum nequeunt. omnes intendunt. et mittere voces
Ad quas it subditus parvulus ac minimus
Luius et est mirum provisio subleuat illum
Et sic predictas effugit insidias
Deq3 pilis huius (si sit sub domate sumus)
Serpentes cedunt. queq3 venena ferunt

In hac decima distinctioe auctor ponit naturas elephantis. Et de
videt in duas partes. Nam primo ponit naturas elephantis. Secundo
ponit et allegorias. scda ps ibi (Sic ho pimus) Prima divi dit ad
huc in duas fm q pncipalit ponit duas naturas eius. Primo dr q
elephantis stz magna animalia. adeo q si videres ea assereres illa esse
mores preminia magnitudine. Elephan nāq3 grece dr mons latine
Est igit pma natura elephantis talis q pgregari solēt qre pascua
velut oues. et sunt longue vite. nō tamē nisi semel pariūt in tota vita
scz in trecentis annis. et postq3 fetus pceptus est in vtero. genitrix ges
tat ipm p duos annos ante partū. dū vero temp⁹ pariendi appropin
quaverit tūc genitrix ad magnā aquā vadit et ibidez parit. q3 si sup
terrā pateret. puerū forsan timeret p casum mori. Scda natura est. qn
vult quiescere. querit et eligit arborē robustā et magnā. ad quā se res
clinans stando qescit. q3 nō p̄t crura flectere vt recūbat super terram
Ista arborē notat venator et incidit eā. p aliquē parte min⁹ dimidia
dimittit eā non incisam. et istā scissurā regit et abscondit donec reue
niat elephas ad qescendū. quo veniente et p̄suetō more sup arborem
reclinante. simul cū arbore cadit ad terrā. si tūc venator nō statim ad
eū capiēns ipm. tunc elephas incipit barrire. cui⁹ barritum alter ele
phas audiēns accurrit. nitens eū subleuare. nō tū p̄t. sed cū eo barritū
facit. et sic multi et magni elephantēs pcurrūt. nec oēs simul p̄t laps
sum releuare. sed simul cū eo barriūt. tandē vero vn⁹ parū⁹ elephas
veniēns subleuat eū. et sic subleuatus recedit qui prius cecidit cum
arbore. mirum est tamen q magni elephantēs nequeūt eum subleuare
quem parvus elephas subleuat. Tercia natura ipsius elephantis ē
q vbiq3 fit funis in aliqua domo de pilis elephantis. ille fun⁹ ef
fugit serpentes et alia aīalia. venenosa de domo illa

c iij

Theobaldus

^{.i. talis}
Sic homo primus adam per lignum sic cecidit ia m
^{ille ppheta .i. renouere}
Quem moyses voluit tollere. non potuit
^{sp^s moysē .i. potuerūt}
Post hunc prophete voluerunt. nec valuerē
^{sp^s pphetaꝝ .i. mūdū .i. xps}
Ipsorum precibus venit ad hunc dominus

Qui cum sit parius. quoniam deus est homo factus
^{.i. redemit}
Sic releuauit eum in comedendo reum

Luius odor plenus de verbis scz eius
^{sp^s hoī .i. saluar⁹ erit}
Sic cui rite venit. ille beatus erit
^{.i. totū peccatū}
Omne (quod est vitium) fugiet de corde per ipsum
^{.i. mortis}

Causa de hinc leti nulla nocebit ei
Hic autor ponti allegoriā p^odictaz naturaz elephantis. Et p^o ita
diuidi in duas partes. fm q^o due sūt allegorie corrdentes duab⁹ na-
turis elephātis. sed breuitatis cā legūtur simul. Et est hīs talis. q^o
sicut venator ad terrā cadit p^o arborē signataz et a venatore incissam
sic adā p^omus hō p^osum de ligno. i. p^o p^ometione p^omi cecidit in terrā
hoc ē in morte cū arboze. ad quā venator. i. diabolus sua fraude insti-
gando adam ad transgressionē mandati dei induxit. Moyses vero
eū subleuare nō potuit. nec similiter potuerūt alij pphete. hi g^o simul
inceperūt barrire. i. fundere suas deuotas orōnes ad deū. et tandem
ad preces eoz venit vn⁹ paru⁹ elephas. scz xps ihesus. paru⁹. i. maxi-
me humilis et subleuauit istū dū sua morte ⁊ in crucis patibulo eū re-
demit. Itē sicut p^o fumū de pilis elephantis fugiūt serpentes et cetera
aiālia venenosa. sic per odores dulcis verbi dei de corde cūcta fugiūt
vitia. nec vlla leti. i. mortis cā aduenit illi qui verbum dei rite audie-
et firmiter custodit. Juxta verbum euangelij. Beati qui audiūt ver-
bum dei et custodiunt illud.

De turture
^{.i. vane .i. diligere}
Artur inanē nescit amare

Nam semel vni iuncta marito

De n

Semper adber

Acce dieq^o iur

Wig marito n

l. p^ota

Sed viduata si

.i. vlt

Non tamen vlt

Sola volabit.

sp^s p^omi m

Et quasi vlt

.i. occultas

Operienz

habac distinctio

nur in duas ptes

na erat. P^oima

leta ps ibi (Sec

maritū suū. sed a

noo q^o dū vlt

his p^o etiā his v

leg pare. nescit b

idam naturā tu

inde alteri p^onti

manet. neq^o in v

n gentiū v^o lepa

la sic semper lero

qui

Sic anima ex

.i. q^o

Facta virili se

Namq^o maritū

sp^s xpo

Eum sua de se

Si bene viuūt

Ponaliū q^o

De naturis animalium

Semper adheret. cum simul ipso

Nocte dieq; iuncta manebit

Abq; marito nemo videbit

.i. puata

.i. marito

Sed viduata si caret ipso

.i. vltcrius

.i. sodali

Non tamen vltro nubit amico

Sola volabit. sola sedebit

sp^e p^mū maritū

Et quasi viuum corde tenebit

.i. occultās

Operiensq; casta manebit

In hac distinctōe vndecima auctor ponit naturas turturis Et diuidit
tur in duas pres. nā p^mo ponit naturas ip^si. scdo allegoriā. ibi (Sic
aia extat. Prima ad huc in duas. fm q^d due sūt nature ip^sius turturis
scda ps ibi (Sed viduata) Et d^r p^mo q^d turtur nō solū hz amorē in
maritū suū. sed ardorē. nā ipa iūcta marito vni. de cetero nō separat
ab eo q^d diu viuūt. imo die noctuq; cū eo maneret. Qadez natura de
istis pz etiā his versib; Turtur ppetue p^mū sibi seruat amorē. Amis
sogz pare. nescit habere parē. Tūc ibi (Sed viduata) Aucto: ponit
scdam naturā turturis. q^d est q^d qū turtur puatur suo marito nunq^m de
inde alteri p^soriat neq; cū alijs auib; ammodo puerfat. sed solitaria
manet. neq; in viridi fronde sedet amplius. sz in arida. datq; p can
tu gemitū vt separatū maritum seu mortuū tanq^m viuū tenet in corde
suo. sic semper seruat castitatem

existit oīs xpiana

Sic anima extat queq; fidelis

.i. pace .i. beata

Facta virili federe felix

Planq; maritus est sibi christus

sp^e xpo

.i. p^let

Eum sua de se pectora replet

Si bene viuūt semper adheret

Non alienum querit a micum

Theobaldus

Quamlibet orcus sumpserit illum

Quem superesse cedit in ethere

In de futurum spectat eundem

Ut microcosmum iudicet omnem

Nec autor ponit allegoriā de naturis turturis dicens Sicut turtur
vni marito semel sociata sp̄ adheret ei. sic aīa queq; fidelis semel copu-
lata suo marito. scz xpo in baptisinate. semp̄ dz ei adherere bene viuē-
do die ac nocte. ita q; a xpo nunq; separet mortaliter peccando. Un̄
catholica ecclesia singulis dieb; orat. dicendo cōcede q; in hac die et in
alijs dieb; ad nullū declinem⁹ mortale peccatū. sed sp̄ ad tuā iusticiā
faciendā nostra procedant eloquia et dirigantur cogitatōnes et opera
Item sicut turtur puata marito nunq; qrit aliū. sed oīno suā castitā-
tē integram pseruat. Sic fidelis aīa licet priuata sit suo sponso 2 sua
corpali pntia. qm̄ ad celū ascendit. nō tñ alteri amico dz sociari. scilz
diabolo. sed casta dz manere. Vel sic exponat. duz aīa fidelis gratie
et deuotiōis eterne pntiā nō sentit. nō dz ergo se ad aliā scilz ad carna-
lia diuertere. sed in die maloz recordari debet bonoz. Item fidelis
aīa non debet q̄scere in viridi ramo. i. mundi dilicias diligere. sed in
arida fronde. i. in cordis vera p̄ritōe et penitentiā. que hominē aris-
dum faciunt a mundanis. sic q; expectare debet sponsum suum ventu-
rum. scz in die iudicij. vbi microcosmū. id est hominē iudicabit. Qui
am habebit gemituz pro cantu. id est deslebit crimina peracta. propo-
nendo firmiter facere emendam de commissis. vt demuz possit saluari
et pseruari cū suo marito in die iudicij

De panthere

^{i. hz q̄tuor pedes} ^{sp̄ panthere}
St quadrupes panther. quo non est pulcrior alter

Qui magis ex albo conspergitur orbiculato

^{nutrit⁹} ^{i. dū satiat}
Diuersis pastus venatibus. 2 satiat

Serecipit. dormitq; cauo prostratus in antro

Post triduum surgit: tunc vero deniq; rugit

Exit odor talis de gutture tamq; suavis

De nat

Qui virtute sua su-
per se facit
Quem mori ten-
dequit sp̄ pan-
theratur eum
sp̄ bea

Sic faciunt omni-
sonitū facit
Cum sonat. aut h-
incruentis oculi
In canisq; latem
In hac vltima 2 de
curant vltima ad
tūos in duas parte
allegoriā. ubi (A-
tuerit coloris. 2 sol
terbas comedere. d-
tribus diebus p̄ti-
trare. Et exinde de-
clens. Et omnes al-
equitur eum p̄ter e-
dūq; audit sonum
recipiat. et ratio hu-
me 2 corruptiōe. q̄
bet draco habet an-
ni obularet opor-
di

St autē xps
ipsi exellit
Qui superest homi-
nitas sp̄ xps
Satur ille fuit. q-
quā diē i sepulchro
domni tunc cepit
magnū dedit
magnum misit po-

Idem ascendens. c-
ipsi omnes hoies
Cum gentes cunc

De naturis animalium

^{sp^e odor} ^{excellet}
Qui virtute sua superabit aromata cuncta
^{sp^e vocē} ^{stati} ^{currit} ^{quicūq;} ^{fera} ^{audite}
Ad quem mor tendit que vocem bestia sentit
^{plēquit} ^{sp^e pantherē} ^{suauiate}
Sic imitatur eum flatus dulcedine plenum
^{sp^e bestie} ^{illa aīalia}
Sic faciunt omnes. soli panthera dracones
^{sonitū facit} ^{pigrī} ^{efficiunt}
Cum sonat. aut fugiunt. aut segnes corpore fiunt
^{in cauernis} ^{occultat se} ^{i. foras veniūt}

In caueisq; latent. nec longo tempore patent

In hac vltima et duodecima distinctione autor Theobaldus ponit naturam vltimi animalis. quod dicit panther siue panthera. Et diuis dicitur in duas partes. nam primo ponit naturam eius. secundo ponit eius allegoriam. ibi (Est autē xpus) Primo igit dicit. q panther est animal diuersi coloris. et solet diuersis pabulis pascere seipm. et dulcissimas herbas comedere. dum quoq; fatigatus est prosternit se in antro suo et tribus diebus p̄tinue dormit. tercio vero die surgit et incipit vocis ferare. Et exinde de ore suo odor suauissim⁹ exit omnia aromata excellens. Et omnes alie fere vocem eius adientes accurrunt statim et sequuntur eum ppter dulcedinē flatus. p̄ter solum draconē. qui quādoq; audit sonum eius fugit eum et abscondit in antro suo. ne odore percipiat. et ratio hui⁹ fuge est s̄m p̄m tam in p̄mo libro de generatione et corruptione. q̄ in secundo philosophorum. Omnis corruptio fit a p̄trafio. et draco habet anhelitū fetidissimū. si ergo anhelit⁹ panther⁹ draconem obuaret. oporteret draconē mori

^{dñs nr} ^{mistic}
Sic autē xpus panther allegorice dictus
^{sp^e xps} ^{excellit} ^{ornatus}
Qui superest homines forma collatus ad omnes
^{faciat} ^{sp^e xps} ^{sp^e p̄tumas} ^{sustinuit}
Et satur ille fuit. qui tot quot vult sibi sumpsit
^{sextū die} ^{i sepulchro} ^{sp^e hoies} ^{sp^e a dyabolica p̄tate}
Somnū tunc cepit. cum nos moriendo redemit
^{sonitū magnū} ^{dedit} ^{resurrexit}
Rugitum misit postq; de morte reuixit
^{sp^e eternalr}
Celos ascendens. qui regnat cum patre presens
^{sp^e xpm} ^{omnes hoies} ^{sp^e in cū}
Quem gentes cuncte si sunt credendo sequute

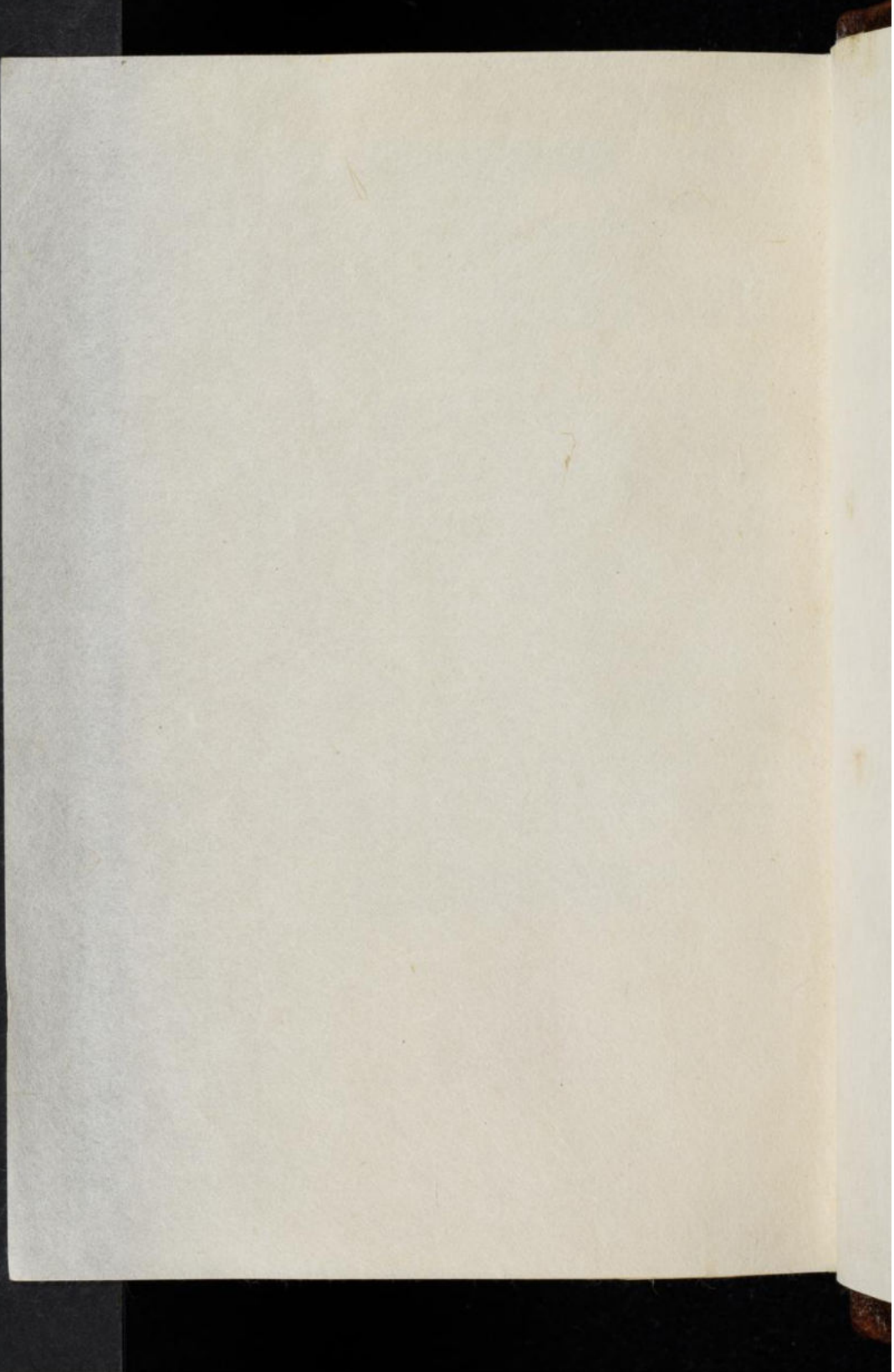
Thebaldus

sp^e dyabol⁹ occultat ad lucē venit
 Qui fugit atq; latet. nec in ipso tempore patet
 dyabolus senex sp^e hoib⁹ aduersari⁹
 Serpens antiquus (qui nobis est inimic⁹)
 p^q manifeste sp^e hoies ausus ē occulte decipe sp^e hoies
 Namq; palam nullos. audet clam fallere multos
 sp^e hoies p^{regat} .i. in eternū
 Quos cum defendat. qui secla per omnia regnat

Hic autor ponit allegoriā ipsius pantheris. dicens q per panthe
 ram intelligitur xps. Nam sicut panther est pulcherrim⁹ omniū ant
 maliū quadrupedalū. sic xps pulcherim⁹ ē omniū hominū. Et sicut
 panther diuersis faciat⁹ t⁹ tribus dieb⁹ dormit. ita xpus oppro
 brijs et cōtumelijs et diuersis afflictionib⁹ affectus tribus diebus quie
 uit in sepulchro. et postq resurrexit vociferās dulcissimū odorem emi
 sit. videlicet sic dicens. Pax vobis ego sum nolite timere. quod idem
 fecit cū ascendit ad celum. Quoniā sedēs ad dextram dei patris odo
 rem suauissimū emisit. scz paraclitū quem suis discipulis infudit. et
 adhuc hominī vere penitenti per contritiōē confessionē et satisfactio
 nē continue infundit. quapropter homines deuoti credendo in ipsius
 sequuntur eum preter solum draconē .i. dyabolum et omnes dyaboli
 cos homines. sicut em draco timet pantherā. sic dyabolus timer xpm
 et peruersi homines Item sicut draco abscondit se ne vocem panthe
 ris audiat. sic homines dyabolo seruī tētes fugiunt et abhorrent verba
 xpi et suoz. Unde in euangelio dominus dixit ad iudeos. Qui ex deo
 est verba dei audit. sed quia ex deo non estis verba dei nō auditis
 Item sicut pellis pantheris diuersum habet colorem. ita pro omni
 bonis opib⁹ que faciunt homies in hoc mundo spiritalis panther
 scz xps retribuere debz fm diuersitatē meritoz Unde scribitur in eu
 angelio. In domo patris mei mansiones multe sunt. ad quas nos p
 ducat qui est vnus in essentia. et trinus in persona. et qui sine fine viuit
 et regnat deus per infinita seculoz secula. A B C D

Finit phisiologus Theobaldi de
 naturis duodecim animalium

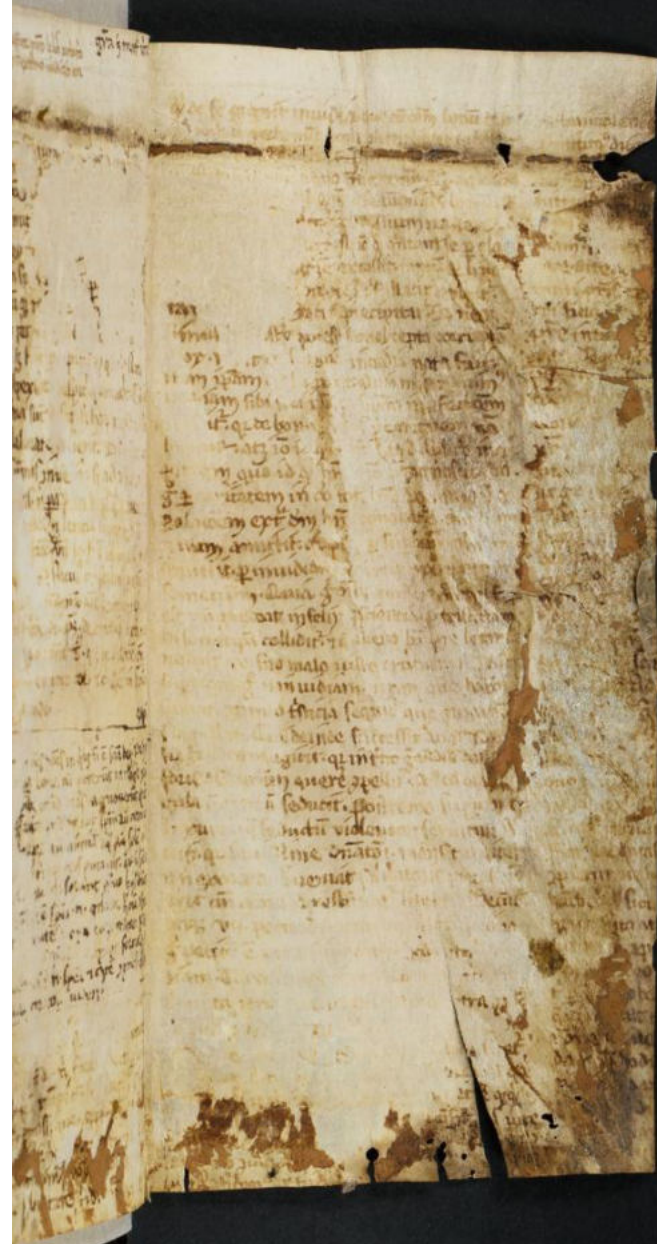

ORGANOGRAPHIE
VON
H. J. PETERSEN
BÜCHERDEWEKSTATT

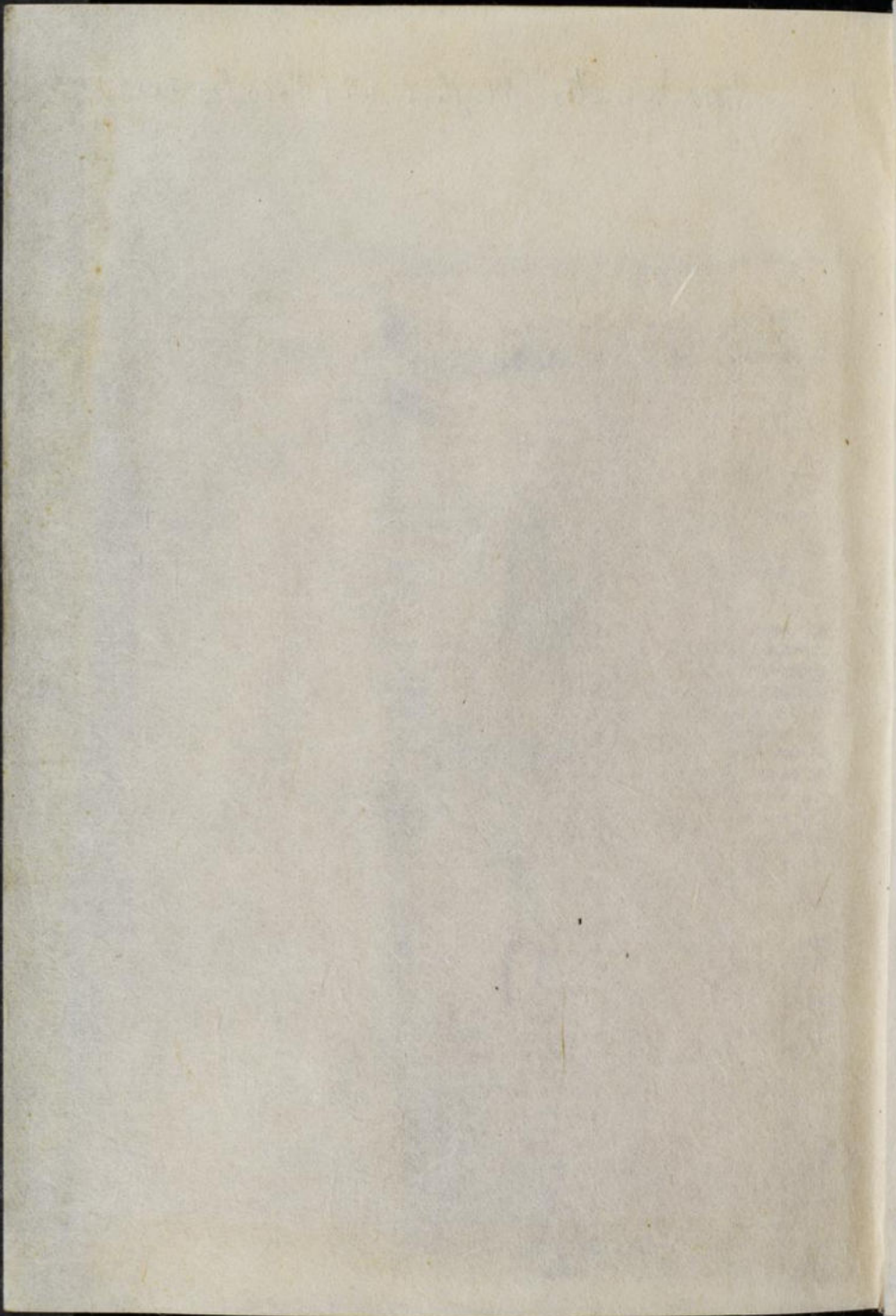
Pyg

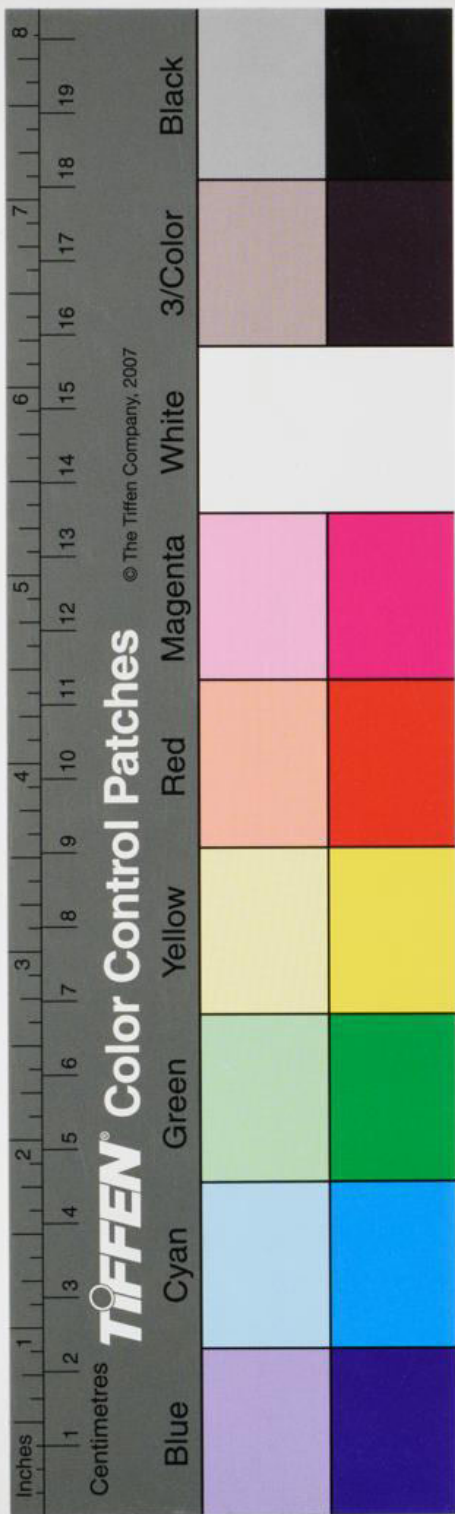
y yiao.
 e. enoe
 e. aarl
 e. asud
 e. Amal
 e. tunio
 e. elia.
 e. anoe

Pa

Perg. h. e. des 14. Jh. e. mit theolog. Text

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, on a parchment page. The text is arranged in two columns, with a large, ornate initial 'C' at the top left. The parchment is aged and shows signs of wear, including stains and discoloration. The text is written in a dark ink, and the script is a formal Gothic hand. The page is bound in a dark brown leather cover, visible at the edges.

